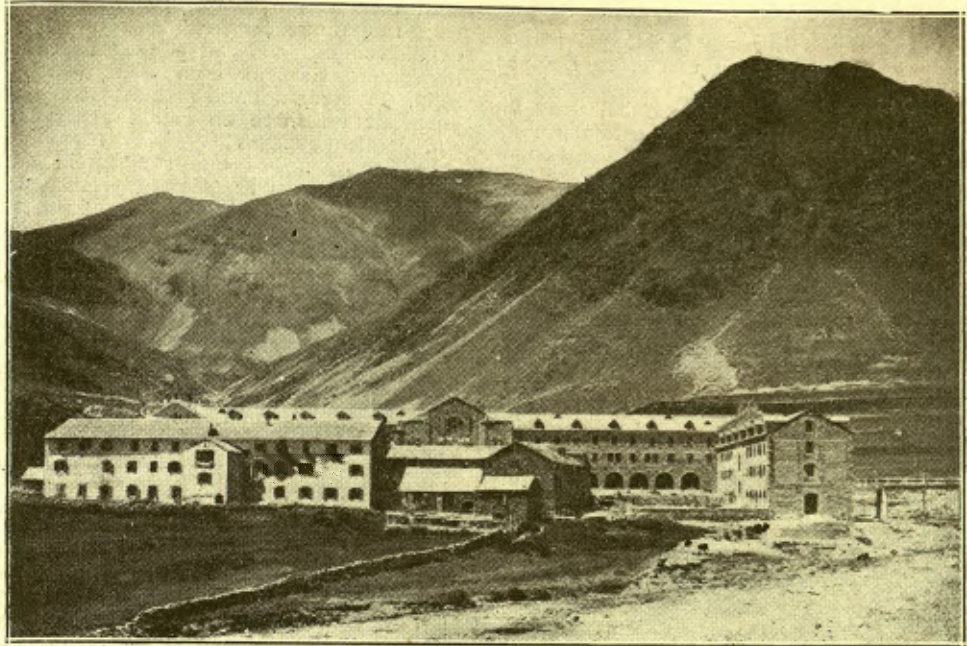

La qüestió social i la propaganda de l'Estatut

Aquests deu dies que manquen per al plebiscit de l'Estatut, ens semblaran deu anys. No és la primera vegada que en un moment crític, essencial per a Catalunya, s'interposa un conflicte social. El joc és tan vell que instintivament la gent es creu víctima d'un *chantage*. No creiem que el *chantage* existeixi, però, tanmateix, el mecanisme té un ressort conegut i en veure'l funcionar, és inevitable el record de com es

Durant aquests cinquanta anys, milers d'homes han patit per la causa del catalanisme. Suposar ara que la gent que hem fet Barcelona no ens hem de saber governar, seria una vilèsia, una traïció. Però no és aquest el pitjor perill contra l'Estatut. El principal enemic és l'home que creu que no és necessari el seu vot. Ho direm en una paraula: el principal enemic és l'estuejant. Cal que a tots els pobles,

Nària, lloc de reunió de la ponència redactora de l'Estatut

feia servir en altres temps que donem per extingits. Si ara es tornés a utilitzar, només serviria per acabar de distanciar dos nuclis de combatents que no tenen interessos oposats i fer impossible que durant un període que seria molt llarg poguessin prestar-se mutus serveis.

A Catalunya no hi haurà pau social fins que hi hagi una normalitat política consolidada. Comprenem que en els moments de llibertat, fins ara tan rars en aquest país, el catalanisme i l'obrisme es trobin compromesos sense adonar-se'n en un match de velocitat, però les regles esportives del joc han d'ésser respectades si es vol evitar el perill d'esgotament de dos idealismes fins ara combatuts per un enemic comú. Per la banda del sindicalisme, el perill està en què té massa joc: en té tant, que pot trencar-se coll i barres, i si no el temps ho dirà. En canvi, el catalanisme només s'exposa a un retard durant el qual no perdria forces. I mentre en aquest país no se solucionen el problema polític, no se'n solucionarà cap altre. És clar que per als centenars d'agitadors que volen donar entenet que creuen en la possibilitat d'una revolució sindicalista i de la implantació de l'Estatut sindical, tot el que hem dit no té cap valor, però amb aquestes idees, en lloc de servir la massa de treballadors, es perturba la seva consistència, la seva tranquil·litat i la seva economia. I, per ara, en cap país del món prosperen uns ideals que han fallat a tot arreu i que en tot el mapa d'Europa només tenen una Meca: Barcelona.

L'agitació sindical està creant un ambient asfixiant. Si aquesta situació creada per uns centenars d'aficionats es prolonga i la gent s'esvera sense esma per aguantar el cop, dintre de dos o tres mesos no menjarà ningú a Barcelona i la revolució social estarà més lluny que mai i el perill d'una reacció serà imminent. La reacció pot tenir diverses formes: pot venir en forma de repressió, de *lock-out*, o d'un feixisme civil o militar. I no cal dir que en qualsevol d'aquests casos el sindicalisme primitiu, dit revolucionari, es tindrà de ficar sota la taula. Hi ha precedents nombrosos. Durant la Dictadura, cap idea subversiva no va amagar el cap com el sindicalisme. La seva actuació havia estat tan excessiva, que els mateixos sindicalistes sentien la necessitat d'un llarg repòs. En la trista passivitat amb què l'obrer mitjà va acceptar la Dictadura podria veure's hi un desig d'alliberament. Un altre eclipsi podria representar un endarreriment del progrés social que no faria cap favor a ningú.

Aquesta tensió, que es tradueix, per altra part, en una manca de civisme per a comprendre i fer cara amb serenitat als perills inevitables de les hores de transformació que vivim, distreu la gent de pensar en un problema de la solució del qual ha de pervenir la pau política i social. L'instrument d'aquesta pau és l'Estatut de Catalunya, l'obra més revolucionària que s'ha fet a Espanya, el país on encara no s'ha fet una revolució. Per damunt de l'agitació social del moment, cal remoure tot Catalunya. Cal explicar a la gent què significa l'Estatut, què vol dir l'autonomia de Catalunya. Cal dir-los, perquè és cert, que si Catalunya es governa, dintre deu anys serà un jardí. Cal explicar a tothom que amb una part del que ara dona al govern central la regió que paga més d'Espanya es poden fer miracles i es podrà dar feina a molta gent.

Durant cinquanta anys tots els idealistes de Catalunya han treballat per veure arribar aquest moment. Durant aquest mig segle Catalunya ha tingut molt homes eminents, ha tingut poetes amb inspiració de profeta. Tots havíem somiat aquest moment de glòria. Seria trágic que, distrets per un moment d'agitació social, oblidéssim el nostre deure. Deixar-se emportar pel pessimisme seria una covardia.

De Dijous — a Dijous

Una breu controvèrsia parlamentària ha re-dijt al silenci el comandant Franco. A la veritat, no és tot u multiplicar les truculències davant de les masses o sostenir un pensament d'una manera articulada. Sobretot quan no es té cap pensament.

El comandant Franco és una de les demostracions més brillants de com és difícil ésser revolucionari. Molts que en són, i d'excellents, a l'hora de combatre, s'esmicolen quan es tracta de construir. Un temperament d'aventures, un afany de renom, el coratge personal són qualitats excel·lents per a la primera fase revolucionària. Però l'esperit cívic és imprescindible quan toquen a edificar i a estructurar; és per això que els alçaments militars, per ben intencionats que siguin, acaben de mala manera. I Franco ha demostrat no tenir ni gota d'aquest esperit cívic.

S'ha sentit «audillón» a l'hora d'ésser ciutadà. No podia prescindir de multituds que l'acalamin, que s'alcessin cridaneres i amenaçadores, guades per la seva llampegant espasa. Obrava de bona fe? Oh, aleshores diríem que se li ha encomanat l'ànima d'aquell Quixot empeltat de Sanxo que s'anomenava Primo de Rivera. Tot sovint passa que l'enemic s'assembla a l'enemic. I és sabut que dos galls no poden viure en un galliner.

Confessem que el fracàs parlamentari del fogós aviador no ens ha sorprès ni poc ni mica; no és al Parlament, cert, on aquesta mena de personatges s'assenyala; donen-los la clandestinitat de la conspiració o aquella altra clandestinitat de parlar ocult al món de la raó per una massa de persones embriagades d'il·lusions i de paraules. No és l'estil parlamentari allò que els convé; precisament per això nosaltres som tan entusiastes del sistema parlamentari. Desconfiem de les idees que no poden cotitzar-se al mercat lliure dels debats d'homes lliures. Sentim una repugnància per aquells que no poden parlar sinó de dalt d'un pedestal únic. És també l'eina dels xarlatans que van pels pobles i villetes.

Convé que el nostre país es faci a la idea que la seva felicitat no li vindrà per cap personatge miraculós i mitològic, sinó per la natural harmonia de les voluntats encontrades i concordes en l'interès del bé comú. Massa hem patit, a través dels segles, per aquest afecte a tots els curanderrismes; no hem comprès, fins ara, que no hi ha res que conservi tant la salut com menjar bé, pair bé, fer una mica d'exercici i alternar el treball amb l'aire lliure. Hem preferit viure de qualsevol manera i, en un moment donat, aclucar-nos d'ulls, resignar la nostra voluntat i posar-nos a la disposició del primer salvador que passa. I, per haver-ho fet així, ens hem vist com ens hem vist cada dos per tres.

Però precisament ara, sembla que s'hagi esbargit una mica l'aire; diríeu que algú ha obert les finestres de la cambra de malalt on feia la viu-viu Espanya. La revolució d'obra o no té cap sentit o és això: la consagració efectiva de la sobirania del poble; és a dir, la desaparició dels personatges miraculosos, es diguin Alfons XIII o es diguin Ramon Franco, per donar pas a la llibertat i a la justícia enfront del cabdillisme i l'engegament fanàtic dels doctrinaris amb més o menys doctrina.

Per això Ramon Franco, el comandant, l'aviador, l'heroi, l'exaltador de masses, s'ha fos com un fantasma al contacte de l'aire de l'hemicle del Congrés. Era un home molt fort; però encara n'és més la sobirania del poble. Qui és ell, ni ningú, enfront de la República? — R. LL.

La terbolesa de l'agitació social no ha de distreure'ns del nostre deure més clar:

VOTAR L'ESTATUT

MIRADOR INDISCRET

Documentació

El regidor Vachier, autor del projecte de les noves tarifes de taxi, sembla que va fer quatre mesos de xofer per documentar-se sobre la matèria.

—Més valdria que hagués fet quatre mesos de viatger — diu el regidor Sagarra.

«Espirit» madrileny

A Madrid han trobat de seguida un motiu per en Ventura Gassol. Li diuen Miss Catalunya (delicada afusió a la seva cabellera). —Això rai — comenta En Gassol —, no m'espania. A En Miguel Maura, que es ministre, li diuen El chulo del Negresco... Fet i fet, encara hi surto guanyant.

Les coses al seu lloc

Vagues, vagues, vagues...

Cada dia se n'anuncien de noves. Les seccions especialitzades dels diaris no parlen de res més.

A La Publicitat, aquesta secció la titulen El Treball.

Fóra més exacte dir-ne El descans — suggerí Eugeni Xammar.

Identificació

Els empleats del Municipi i els habituals de Casa la Ciutat han trobat des de fa temps una solució per conèixer els que són regidors, cada vegada que unes eleccions els envien una onada de gent nova i desconeguda.

—El que veieu entrar a les oficines amb el barret posat — diuen — és regidor.

...O bé en Màrius Aguilar, afegim nosaltres.

Política taurina

El governador senyor Esplà va rebre la comissió que anava a protestar dels fets del passat diumenge a la plaça Monumental, amb les següents paraules:

—Jo no entenc res en toros, ni ganes. Ni sabia que anés a les corrides un delegat governatiu. Ni m'he llegit el reglament ni me'l llegiré. Però vist que es poden posar sancions, les posaré totes, en el grau màxim. Per tant, vagin-se'n tranquils...

Parla l'Unamuno

Als passadissos del Congrés, En Josep Pla es topa amb l'Unamuno.

—Va lo ve, don Miguel—diu En Pla—.

—No echa usted de menos muchas cosas?

—Verá. Al rey, no; por cuestiones personales. Pero sí el organismo monárquico. Resulta que nos hemos equivocado. Eso nos ha salido una «republicueta», como dicen ustedes, los catalanes...

En Pich sempre té raó

—Amb qui està, vostè? — preguntaren a En Pich ara darrerament.

—Jo, amb el govern.

—Vol dir?

—Sí; sóc republicà provisional.

«La Ciutat»

Sembla que aquell popular diari que surt un cop cada setmana, ja no sortirà ni així.

Els seus dirigents — així ho han fet constar ells mateixos—consideren que Francesc Macià, després de l'aprovació de l'Estatut, ja pot prescindir d'aquell diari setmanari. Ja pot anar sol, l'Avi.

Res; que ja l'han donat d'alta; i, ells, de baixa.

Un crít en la nit

A les Arenes, es celebrà un festival d'homenatge a la dona catalana. En la darrera part de l'acte, i en un d'aquells seus parlaments tan vibrants i imatjats, Ventura Gassol exaltà les virtuts i gràcies de la nostra dona.

Una veu, davallada de dalt de tot de les andanades, l'interrompé:

—El que volem és que no ens enganyi!

Mèrits que no fallen

Vorera del Gambrinus. Quatre de la matinada. En una conversa platzeriosa, un enyoradís de l'antic règim diu a En Pere Comes:

—Suposo que no m'empresonareu a Montjuïc...

El conseller de la Generalitat contesta ràpidament:

—Ja hi anirem amb compte. D'aquí quatre anys series diputat per Barcelona!

A Caldetes

Un galantejador, amb llargs anys d'història, comenta l'actual epidèmia de vagues. Una dama li pregunta si s'amoina gaire per les de les seves fàbriques. Resposta: —Mentre no plegui el ram de la passió, rai.

Bon mot

Comentaven la reparació de Justícia Social luxosament editada, i un regidor de l'Esquerra, famós pels seus acudits, va dir: —Sí, ells sempre tan Campalans.

Un títol «molto espressivo»

Ja sabem que per trobar títols no hi ha com els italians. Són els autors de les paraules insubstituïbles que indiquen els temps musicals.

Ara en *L'Osservatore Romano*, diari papal, trobem un títol que val la pena d'ésser conegut. Diu aquest diari: «Hom ha publicat un opuscle inspirat per l'odi contra l'Església, que parla de la traïció d'Aquiles Ratti — paraules textuals — que ha reunit tots els antifeixistes del món. De moment, el Congrés del Comandant ha decidit de permetre el retorn a la situació del 30 de setembre de 1870, quan Pius IX fugí i estava a la mercé de les tropes italianes, de l'Estat, del poble i del rei.»

L'opuscle afegeix que seria fàcil a una legió de camises negres romanes d'ocupar el Vaticà.

Tot això està tan bé com vulguin, però el més esclatant de tot és el títol de l'opuscle. Es titula *Svaticanamento...*

Un nucli d'admiradors

«Un nucli d'admiradors de la ideologia (sic) política del conegut advocat Joan Rusiñol, us invita a la conferència que, sobre «La significació i transcendència del triomf de les esquerres», donarà divendres, dia 17, a les set de la tarda, a la sala del Coliseum Pompeya (Travesera, número 10). Barcelona, juliol de 1931.

J. Cots i Gorchs, M. Feixo Planas, Joaquim Armisen, J. Martí de Veses, Isern Dalmau, doctor J. A. Trabal i Ricard Marín.»

Aquesta tarja ha estat repartida profusament per Barcelona. I consti que no l'ha fet córrer l'estimat confrare nostre El Be Negre.

Una reivindicació

Diumenge passat, a la plaça de toros volcà una multitud de papers, del tamany de les candidatures, amb les quatre barres a un cantó i amb aquest redactat:

«A LA EMPRESA DE TOROS

«Gil Tovar es tan buen torero como sea el mejor de España y extranjero (acaso porque es catalán no le contratan).
«Som catalans y volem lo nostre.»

Sembla que a l'Estatut no es diu ni paraula de res que faci referència als toros, i a fe que, a judici de Gil Tovar i els seus amics, deu ésser ben lamentable.

«La Conquesta del Estado»

Sembla que a Madrid han estat detinguts elements feixistes que intentaven treure partit d'un anticatalanisme expressat en forma plebea, amb vistes a l'èxit personal.

La *Conquesta del Estado* és l'organització que cobricela aquests elements; ens recordem que el senyor Giménez Caballero, un d'ells, feu de catalanòfil anys enrera, creient que es fabricava una plàtaforma.

Però, inútil, disfressat amb aquells sueters llampants, el director de *La Gaceta literaria* traspuava massa admiració al feixisme.

La blanca Subur en perill

A Sitges una comissió es persona a presència del batlle per tal d'aconseguir el permís corresponent per a celebrar el ball de carrer anomenat de «La Moixiganga».

Com sigui que el batlle s'hi negà rotundament, ja no cal assenyalar la florida de comentaris que aquesta actitud promogué.

Entre els més feliços recordem aquest:

—Aquesta gent, si ens descuidéssim una mica, encara ens convertirien el prestigi de «platja d'or» en un prestigi de «platja de calderilla».

Votar l'Estatut vol dir continuar la història interrompuda en 1714

Els pintors a Montserrat L'APERITIU

Rosa d'abril, morena de la serra...

M'abocó a la finestra. A baix al carrer avançava amb lentitud una processó espessa, bigarrada, damunt la qual tremolaven uns penons rosa i blau cel.

...il·luminau la catalana.....

—Serra! Bosch! Salvà! Junyent! Ja són aquí les d'Arenys!

El senyor Villà va vestit per pintar i això vol dir que avui farà bon dia.

Efectivament: el pintor Villà va amb el seu vestit blau de pescador, casquet i sabata blancs, i dessota el braç porta—ni cal dir-ho—la famosa capsa de pipes.

En aquest moment sentim a la porta de la cella el seu correcte:

—Es pot passar?

—Endavant!

—Bon dia tingui tothom! Senyora.. Què

porta. Descarreguem els atuells i ens asseiem dessota les voltes.

En una finestra hi ha Commeleran que pinta des de la cella.

Una alemanya rossa, d'ulls acerats, roda pel claustre amb una Kodak.

—Fräulein! L'amic és un gran pintor català. Per què no li fa una fotografia?

Mira furtivament al lluny, i somriu. Serra s'arregla el «tupè», posa de Napoleó, i l'alemanya dispara. Després fuig rient i de seguida la veiem tornar confosa en el grup un xic grotesc que forma una caravana. Va del braç d'un jove gras que porta unes grans calces blanques i una gorra d'almirall.

Els alemanys miren el rellotge i corren amunt i avall atrefegats, demanant amb ànsia:

—Què més hi ha per veure? Ja estem llestos?

Són gent feixuga, vermella. Homes amb «jipis» posats a l'inrevés, amb gorretes japoneses o capells tirolesos, el pit creuat per les corretges de les Kodaks i els binocles.

Dones vestides de verd poma o groc canari, carregades de xals de tots colors, amb barrets on dreça una ala una au morta. Dues dames porten una bóta a la mà.

—Poc que ho saben que és per beure vi—fa Daura—. L'ompliran d'aigua calenta i quan viatgin se la posaran al melic i els farà de boulotte.

De Sant Joan estant, qui és que no ha vist els monjos passejar-se per l'hort que tenen darrera el Monestir? Ja de lluny podem pressentir que és un lloc de calma, però ara que hi som és tan gran la impressió que ens fa aquest silenci, que diríeu que en aquest tros de terra assolada, en aquest encantat mirador del Vallès, s'hi ha aturat el temps.

Bosch-Roger i Villà pinten, de costat, el mateix assumpte. En el quadro de Villà, però, hi ha un arbre que no és al de Bosch-Roger.

—L'hi he posat—em diu el pintor—perquè aguanti l'equilibri. Si no, la tela em cauria d'aquell cantó.

—Teniu vermelló?—diu Villà a Bosch-Roger.

—Dos tubs.

—Només dos? No en tinc per res.

Uns quants metres més enllà Serra posa a la seva tela les úniques atzavares que hi ha a la muntanya.

Un frare vell passeja lentament per un caminet vorejat de mongeteres.

—Quins joves més imprudents!—em diu—. L'altre dia deixaren les teles arrambades a una paret. Entre la paret i les teles quedava un espai. Jo de seguida vaig pensar amb el gat. Si se li acut de passar, imagini's! Es clar que a Villà potser encara l'hi hauria adobat!

Per sobre el mur es veuen al lluny les roques enormes de la verdor ufanosa arropada a les canals. Algun nuvolet entela un moment el sol i el paisatge s'agrisa. A mida que el núvol passa tot s'illumina de bell nou.

Daura avui no pot pintar i anem a un pati interior a veure els escolanets com, amb la sotaneta negra ribetejada de blau, juguen a futbol.

—Això d'En Mir no s'acaba mai—diu Daura—. Figureu-vos que el dia que va arribar era el dia, justament, que els monjos fan silenci. Ell entra i els monjos vinga obrir els ulls, vinga fer-li abraçades i vinga anar desfilant sense dir-li res. Mir, naturalment, quedà tot parat, i al vespre, explicant-ho als amics, deia, donant-se copets a la panxa: «Nois, no ho entenc. Es veu que els he caigut com una bomba!»

A migdia, abans de dinar, el banc de pedra de dessota els arbres sembla una galeria vivent de pintors il·lustres. Mir, Iu Pasqual, Callicó, Serra, Bosch-Roger, Junyent

(junior), Daura, Cabanyes, Villà, Salvà, Commeleran, Agapito Cases, Figueres, Gaston Ry.

—Quantes galledes d'aigua necessitaràs per a aquest concurs?—diu Bosch-Roger a un aquarellista.

Es l'hora del pintor desconegut. Torna dels cims, vestit de caçador de lleons, amb la tela a la mà i el cavallet a l'espatlla. En passen, en passen seguidament, sense parar.

Unes noies en deturen un.

—A veure què ha pintat?

I l'home, que duu una tela vella per pintar-hi damunt, els ensenya una vaca.

L'Opisso (jr.) dina amb Commeleran i amb Callicó, a la cella.

—Escolta—em demana embutxacant-se dos manats de teies—: què és una cassola?

L'hi explico bé i al cap d'un moment em crida:

—Ja la tinc!

I enarborar una olla.

Els mossos de la tenda ja han dinat i vénen a jugar a «saco». Fem una partideta de cinc contra cinc.

Les pilotes rases afaiten els pintors que van passant. Les altes peten pels vidres de les finestres.

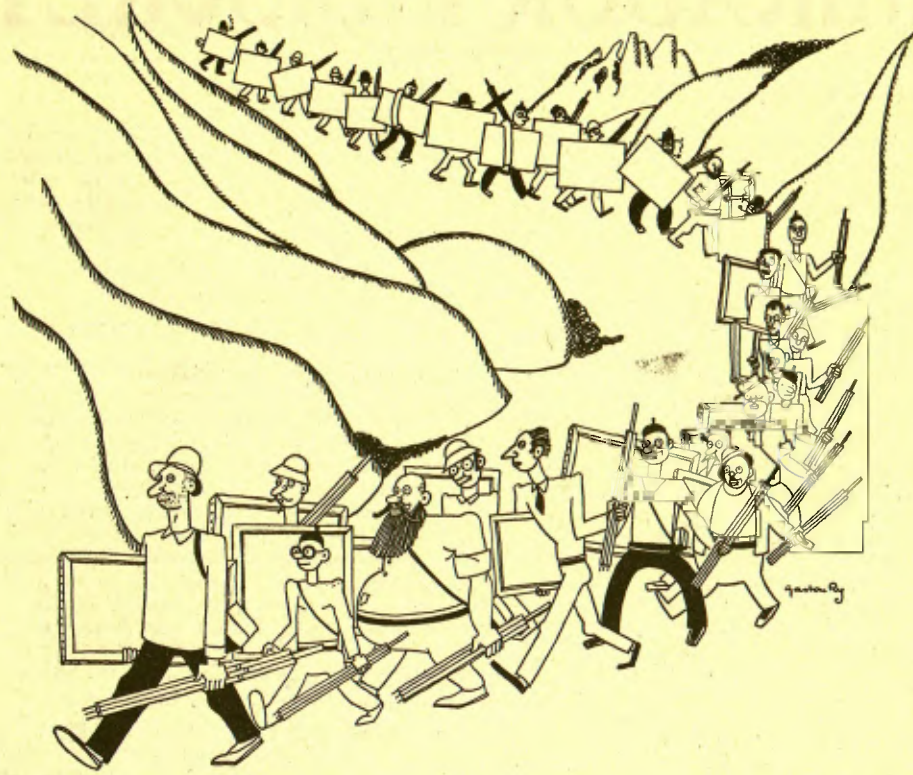
El mossos del vi, rabassut i amb uns grans mostatxos, torna totes les pilotes.

El Sant Bernat està estirat a poques passes. Un anglès li passa la mà pel pèl de l'esquena. Després treu una estila i a peu dret escriu una postal.

El sol jau a la plaça, que bull com un forn. Pels bancs dels recons, a l'ombra, alguns pagesos roseguen un tall de llonganissa i fan petar la llengua sota el raget del vi. Fa un temps ensunyat. Un colom vola lentament i el batec pausat de les seves ales fa més sensible la calma de l'hora.

Hem dinat, hem fumat la pipa que ens ha ofert Villà i hem sortit a la plaça.

Pels turons i les valls que dominen des d'aquí, els núvols hi fan córrer unes ombres de formes estranyes. El riu té un color brut i d'aquí dalt estant sembla que se senti la fressa dels arbres de la riba. Entre les roques, que baixen a pic fins al pla, les

Tots salten del llit i s'abraonen a les finestres.

.....cap el cel,
guiau-nos cap el cel...

—Quin bé de Déu!

—No podem donar l'abast!

Són unes tres-centes noies. Van pujant, carrer amunt, entre dues files de curiosos.

...els serafins serraren

—Maco l'abanderado!—fa Serra, i, cridant cap el carrer—. Tu, Villà, no me la castiguis!

La noia que porta el penó blau cel passa en aquest moment pel davant de Villà i de dalt estant veiem el somriure finíssim del pintor i ens sembla sentir el seu habitual: «Molt bonica!».

—Ara, nois!—crida la senyora Bosch-Roger—, que l'esmorzar és a taula!

els sembla, senyors, si féssim una pipa?

Fa un dia com un diamant. Sobre el blau esclatant del cel la muntanya es retalla amb un contorn segur.

De tant en tant, un pintor s'alça de taula i esguarda amb aire desmenjat el gris clar de les roques i els tons del verd. Després, es tomba calmós i amb veu desolada:

—Em sembla que avui haurem de treballar una mica...

Fa tres dies que no fem res. Ara el vent, ara la boira... És una delícia aquest Montserrat!

Sort de les «romeries»!

—Quan Mir va venir a pintar, fa uns vint anys—ens va dient Daura—, l'hort dels monjos era públic. L'home pintava amb l'empenta que vós sabeu. I quan se li atansaven algunes noies a mirar la tela, sortia un frare de trascantó i els cridava: «Fugiu, vosaltres! Deixeu-jo treballar!» Ara no saben on posar-lo. Li han fet una barraca perquè no li toqui el sol i l'altre dia, en seure ell sobre uns taulells, un Pare va córrer a ajuntar-los i amb les dues fustes li va agafar alguna cosa. L'exclamació que el pintor va llançar no fou, diríem, massa adequada a l'ambient. Així i tot, els Pares van dissimular i encara li varen presentar excuses.

Carregats amb les teles, paletes, cavallets, anem travessant la plaça. Com sempre, hi ha nuvis que fan el desentès, portants que fan l'amoïnada i estrangers que, sense dissimular-ho gens, fan el badoc.

Daura va parlant:

—Ahor a la tarda, per exemple, els monjos li van dir que si algun arbre el molestava el treuriem, el farien tallar. «No talleu res—va dir Mir—. Deixeu-me fer a mi. Quan un arbre em molesti, el... fora d'un cop de pinzell. Quan un mur o una roca em semblin una m..., un altre cop de pinzell, i fora! Ara, no us enfadeu si tot eliminant veieu que no hi deixo res.»

—Són ben amables, doncs, els monjos...

—Que si ho són! L'altre dia felicitaran a Grau Sala perquè pintà una tela amb els claustres al fons i tot de nuvis amb barret copatit. Els monjos troben que fa molt distingit.

Falten deu minuts per les deu, hora convinguda amb el Pare que ens ha d'obrir la

alzines i els pins fan un onejar que, entelat com és per la boira, té una qualitat de flora marina.

Rodem per la plaça, creuada en tots sentits per grans bandades de noies. Hi ha grups de velles i capellans. Xicots vestits d'«excursionista». I aquells pagesos endreçats que sempre trobem a Montserrat, que van amb la dona i la filla. Miren la bandera catalana com llogoteja al vent, el funicular de Sant Joan, el Sant Bernat, els nuvis, o el volar dels coloms de la plaça.

Els pintors fan grups a part.

—Aquestes roques, eh? Semblen artificials—fa un.

—I ho són—diu Xavier Nogués—. Tot això és interí. Així que els Pares tinguin diners, es faran fer la muntanya de pedra.

—Aquest concurs em té boig—fa un altre—. L'altre dia pujo a un cim. Aquí, dic, no hi ha vingut ningú. Però m'adono que a terra hi ha un drap brut de pintura amb les inicials d'En Bosch-Roger.

Arriba Commeleran.

—Aquest matí—diu—, se m'atansa un pintor i em demana quina hora és. «Les nou», li dic. «Del matí o del vespre?» «Home!» «Veurà—em fa—, no tinc memòria, sap? Quan era molt petit vaig caure al riu...» «Quan era petit? I diu que no té memòria!»

Acabat el rosari, anem a seure una estona al banc de ca l'adroguer. Des d'allí sentim el cremallera, pobret, que fa un xiulet escanyat i se'n va trico-trico muntanya avall. En havent sopat, Villà ens ofereix la pipa i mentre la fumem, la porta s'obre i entra una joveneta:

—Que ja han sopat?

—Sí, senyoreta.

—Dispensin. Es una penyora.

I fuig corrent.

Agafem dos bastidors de Callicó. Posem roba al damunt, la tapem amb un llençol, fem sortir-ne unes sabates, Villà treu el cap al capdamunt i portant tots espelmes enceses, la comitiva fúnebre s'adreça a la cella de les penyores.

—Verge Santíssima!

—Dispensin. Es una penyora.

Tancament de portes. Crits. Mossos de l'esquadra.

Les deu de la nit. La muntanya agafa el llençol blanc de la boira, bufa els estels, i s'acotxa per dormir. Per una estona, hi ha un gran silenci. Després se senten uns xiscles al corredor. Torna el silenci. I quan anem a adormir-nos, ens mig desvetlla una veu que, no sé on, canta en la nit:

Rosa d'abril, morena de la serra...

JOAN ALAVEDRA

(Croquis de Gaston Ry)

AIGUA DE ROCALLAURA
A DEU MÉS RICA DEL MÓN

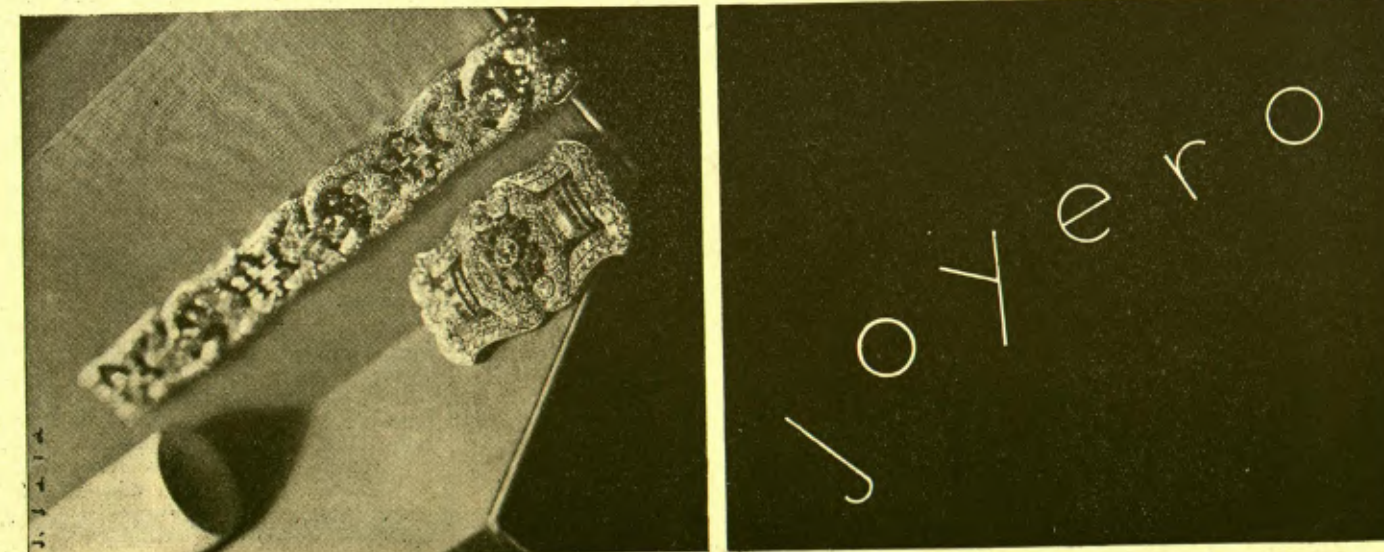
Si vostè pateix d'Albuminúria, Lítiasi úrica (mal de pedra), Bronquitis parenquimatoses, Nefritis crònica, es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA
S'expèn en ampolles de litre i mig i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals
FORTUNY, S. A.
Carrer Hospital, 32 | Salmeron, 133

RAMBLA DEL CENTRE, 33 - PASSATGE BACARDI, 2

J. ROCA

ENCARREGUEU
ELS VOSTRES IMPRESOS
ARTÍSTICS I COMERCIALS AFS

TALLERS GRÀFICS
PATRICI ARNAU
VERDAGUER, CALLÍS, 3, 5 I 7
(D'AVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)

ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCARREGUES. - EN CAS DE URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÈFON

14856

CAMISERIA
FITO
BARCELONA

ESPECIALITAT
EN LA MIDA

Jaume I, 11
Telèf. 11655

PER EMBELLIR EL PAÍS

La commemoració de l'Estatut

Tinc un tema que no em cap a l'estil·logràfica i l'he de descabdellar en quaranta cinc minuts. Dubto que em sigui possible de fer-ho sense desordre ni tumulte: tinc por que l'emoció em traïxi. I com que no goso començar pel començament, aniré de dret a la conclusió i m'atreviré, pobre de mi, a proposar, encara que ningú no hagi de fer-ne cas, que caldrà commemorar amb un

lentament. I no obstant, la vida de molts homes no val pas la d'un arbre.

L'odi a l'arbre és una de les característiques dels pobles salvatges. A la ciutat de Barcelona hi havia hagut també una guerra llarga contra l'arbre. Jo vaig dir una vegada que la desaparició d'aquest odi, la pau entre l'home i l'arbre, em sembla que cal situar-la cap al 1917. Els enemics de l'arbre

La Devesa de Girona, per Santiago Russinyol

monument adequat l'aprovació de l'Estatut. El monument, si jo disposés, no seria de pedra, ni de marbre ni de bronze, perquè sembla tan evident que l'home ha perdut el sentit i l'art de commemorar els grans fets històrics que n'hi ha prou amb dir que, malgrat d'haver-hi a cada poble de França un monument als morts de la guerra, seria tasca horrible i difícil distingir-ne mitja dotzena de passadors. Un dels pitjors resultats de la guerra és que ha enlletgit la plaça major de cada vila francesa. És clar que nosaltres no commemorarem l'Estatut amb un poble d'estàtues, encara que la conquesta de l'autonomia mereixi un esforç com aquest. El meu projecte és de caràcter artístic i utilitari. I si per commemorar l'Estatut plantéssim un jardí a cada poble?

No hi ha res més desolat que la majoria de pobles, viles i ciutats de Catalunya. En l'aspecte artístic i de confort, Catalunya és una immensa ruïna. Hi ha pobles que fan tant fàstic com poden. Passant amb el tren, els veieu eixerits en una vall o en un cap de marge, però no hi entreu, perquè fan plorar de tan bruts i ruïnoses. Ara a l'estiu, quan el blat és segat, els veieu ben nus, al mig d'un camp de sol, com si es proposessin torrar-se. I ni un arbre! En els casos més favorables, us tan jardí d'una mica de verd un jardí d'una casa de senyors, els dos rengles d'arbres de la carretera o la mitja dotzena de platans o acàcies de l'estació del ferrocarril. Conec un poble d'un miler d'habitants que té tres arbres, una vila gran que no arriba a la dotzena i mitja d'arbres, i deuríem trobar pobles on el municipi no té ni un sol arbre de propietat. Encara no m'ha fallat mai la teoria que un poble sense arbres és un poble mal administrat de temps o en decadència. I tornant als pobles i viles on podeu comptar els arbres amb els dits de la mà, no us aconsellaria que us atrevíssiu a mirar aquests pobres arbres. Quins arbres! Sembla que vulguin fer-se fonedissos, desaparèixer! No hi ha ésser vivent més mal tractat. No hi ha arbre del Sahara que pateixi tanta set. Els veieu torts, mal nascuts, mal criats i mal tractats. I deuen passar-se la vida renegant, maleint el poble on tenen la desgràcia de morir

no es van rendir fins que varen veure plantar un jardí a Montjuïc.

La realització d'aquest projecte és senzillíssima. Totes les ciutats de més de deu mil habitants haurien de tenir un parc, i no entenc per parc un jardí car de mantenir. N'hi hauria prou amb una regió d'arbrat. Moltes viles podrien fer plantades vora els rius. En certs casos potser seria molt útil fer un passeig que anés a trobar la carretera. Una altra forma escaient seria urbanitzar una plaça.

Una plantada d'arbres a cada poble seria el millor monument que podríem dedicar a l'autonomia de Catalunya. Aquestes arbrades servirien per ballar sardanes, fer mitjings i per congregar el poble en moments solemnes. Serien un indret sagrat i cada arbre un testimoni d'un fet històric. Catalunya, l'Autonomia, la Llibertat, la República podrien prestar llurs noms als parcs. Els noms dels personatges que han tingut la sort d'intervenir en aquests moments històrics també podrien contribuir-hi amb la seva gràcia decorativa. Per aquest sol fet, molts noms serien redimits de l'oblit.

L'afició a plantar jardins ha estat sempre una de les virtuts que ha distingit al poble francès. La major part de ciutats i viles de França tenen el seu parc. Stendhal, parlant d'un jardí — em sembla recordar que és un jardí de Roma — escriu amb orgull que el varen plantar els francesos i diu que en moltes ciutats, els pas dels francesos deixà el record d'un parc. A Girona, els francesos varen replantar la cèlebre Devesa, un dels monuments més importants de la ciutat.

Moltes ciutats de Catalunya estan en condicions especials per construir un jardí. Penseu el que es podria fer a Tarragona, aprofitant els voltants de les muralles. Quantes ciutats grans hi ha a Catalunya que no tenen ni un boc de Parc? Els de Girona, Lleida i Olot potser són els únics que fan respecte.

No es cap impossible procurar que cada vila tingui la seva plantada, o arbrada. En molts casos n'hi hauria prou amb una hectàrea. Els municipis trobarien formes de pagament que no serien oneroses i la llei d'expropiació forçosa faria la resta.

En aquestes mateixes pàgines vaig dir que la restauració de la Seu vella de Lleida, avui convertida en caserna, havia d'ésser l'obra símbol del ressorgiment. Tot Catalunya té obligació de contribuir a la redempció d'aquest monument únic. Però cada poble, cada vila, cada ciutat, hauria de commemorar l'autonomia plantant un jardí. Aquests parcs serien la característica física diferencial de Catalunya. En veure una vila amb gran arbrada al costat, tots els forasters sabrien que entren a Catalunya.

MANUEL BRUNET

Mirant a fora

Les llegendes de Forain

Forain posseïa l'art de posar llegendes als seus dibuixos. N'hi ha que, almenys a França, han passat al llenguatge corrent. No totes eren d'ell, però, encara que les més cèlebres ho són segurament. No és exacte que Forain trobés primerament una llegenda i després la il·lustrés; al contrari. Els esdeveniments del dia i els personatges li inspiraven un dels seus aspres croquis. Acabat el dibuix, hi cercava un «peu». N'annotava dos o tres, ràpidament, en llapis, dels quals no acabava mai d'estar satisfet, i s'enduïa el dibuix a la redacció del «Figaro». Es pot dir que en la tasca de cercar llegendes col·laboraven amb Forain Alfred Capus, Robert de Flers, Miguel Zamacois i Abel Hermant. Però era molt rar que Forain acceptés una llegenda tal com la hi donaven. En prenia la idea i la concentrava, la reduïa a tan poques paraules com podia.

La moral de l'estat civil

Willette i Forain havien estat d'allò més amics. Després, aquest havent-se tornat menys bohemí i més oficial, s'havien distanciat una mica. Willette i Forain tenien de comú ésser catòlics de debò, però res no els irritava tant com la pudibundia i la hipocresia.

Forain explicava aquesta anècdota de l'humorista montmartrés:

Willette havia pintat una gran tela representant davant la guillotina una República ben proveïda, molsuda, vestida únicament amb el bonet frigi. Un dia, el comprador de la tela, fins aleshores celibatari, anà a trobar Willette.

—No em podíeu vestir una mica la vostra República?

—Vestir-la?

—Sí... una túnica... qualsevol cosa, però ara, compreneu, sóc casat...

Forain a «Le Figaro»

Quan Robert de Flers i Alfred Capus deixaren «Le Figaro» per anar-se'n a «Le Gaulois», Forain abandonà també el diari on tants anys havia brillat amb un esclat terrible. Hi tornà, amb els seus amics, en 1922. Hi tornà a precís d'aquests, però s'adonà de seguida que aquella casa no era la d'abans.

Forain donava un dibuix cada setmana, però sense gaire entusiasme. I les seves llegendes sobretot se'n ressentien.

—Arribarà dia — deia — que ja no seré «imprès».

Aquest dia arribà. Un matí, bruscament, Coty féu conèixer al consell d'administració del diari que els dibuixos de Forain no interessaven els lectors, i que a més a més aquesta col·laboració de 4.000 francs cada mes era un luxe del qual calia prescindir.

Forain i Daumier

Quan hom el comparava amb Daumier, responia modestament:

—Ah, no! Ell era generós!

Però potser amb això protestava irònicament contra una fama injusta.

Forain no faltava mai a les reunions dels Humoristes. Un dia, el dibuixant Avelot, vice-president de l'Associació, per remeiar la situació apurada d'un col·lega organitzà una subscripció. Cada un dels presents donava cinc francs.

Forain donà el mateix billet que els altres, però plegat en quatre. Quan Avelot l'obrí, en trobà a dins un altre, de cinc cents francs.

La disfressa

De vegades exercia el seu esperit contra ell mateix, com en aquesta anècdota que contava sovint.

Una nit, havia d'anar a un ball de disfresses i es vestí de Napoleó. Per sorprendre la impressió de la seva dona, entrà de sobte al dormitori on aquesta ja s'havia retirat a dormir. Obri els ulls, veié el seu marit al capçal del llit en l'actitud clàssica de Napoleó. Murmurà: «Guàrdia rural», i es tombà de l'altra costat.

La millor llegenda

La més bella llegenda de Forain té per autor el mariscal, llavors general, Pétain. Forain acabava d'arribar a l'Estat major del general. Anava vestit una mica tartarinescament, com si anés a immolar milers d'alemanys.

Pétain el mirà una estona en silenci i li digué:

—Ah, si Forain us veïés!

M. Bergeret ensarronat

Al temps del seu gran apogeu, Anatole France desvetllava admiració per les meravelles que era fama que havia acumulat a la villa Said i a la Bechellerie.

Doncs bé, tot plegat es veu que no valia res, es veu que els antiquaris l'enredaven com haurien fet amb un nou ric qualsevol.

La subhasta dels objectes d'Anatole France ha estat un dallabaix del qual els diaris a penes han gosat parlar.

Les col·leccions de la villa Said, venudes a París, han realitzat molt pocs diners. I les de la Bechellerie, venudes a Tours, han consternat els experts: la calaixera Lluís XVI en què es repenjava quan parlava dret, el rellotge Lluís XV l'origen graciós del qual explicava, la butaca Lluís XIII des de la qual deixava anar omots d'esprits, i tot plegat, només ha «fet» cinquanta cinc mil francs paper...

GRANS NOVETATS EN CORBATES INARRUGABLES

FITD

Jaume I, 11
Telèf. 11655

FRANÇA I ALEMANYA

La cruïlla dels camins

Torna a estar plantejat, amb agudes màxima, el problema central de la política europea. Les relacions franco-alemanyes fan una nova crisi i una de les conseqüències d'aquesta crisi — la més important — és el desballestament financer de tota l'Europa Central. No desconeixem ni no neguem que la crítica situació actual, tant de Ja Hisenda pública com de l'economia privada, a Alemanya, té també causes d'ordre no polític: excés de producció, atur forçós, endeutament desmesurat de les corporacions públiques i de moltes grans empreses industrials, pes de les anualitats del pla Young damunt del pressupost. Tot això concedit, s'imposa, però, a l'observació de tothom, aquest fet indiscutible: Europa no es troba únicament davant d'una sèrie de problemes econòmics i financers de magnitud més o menys considerable, que demanen un tractament tècnic. Europa es troba confrontada amb un problema general de confiança que exigeix un desenllaç moral. Una solució política.

De la mort de Stresemann ençà, la política d'aproximació franco-alemanya ha sofert un recul constant. Curtius no ha demostrat tenir la fe i el valor necessaris per a continuar el difícil diàleg mantingut durant sis anys, fins a l'hora de la mort, pel seu eminent predecessor. Briand, per la seva banda, ha donat signes repetits de cansament. Els errors s'han anat acumulant d'una part i d'altra. En el camí de les concessions, França no ha trobat mai, sembla, l'amplitud de gest i la generositat d'esperit necessaris per a captar la voluntat del poble alemany. D'una manera més concreta, la política obstaculitzant seguida per les delegacions franceses a les Comissions preparatòries per a la Conferència del Desarmament i el fracàs de les negociacions per a la retrocessió anticipada de la conca del Saar han provocat, a Alemanya, irritacions i decepcions profundes. D'altra part el memorial de greuges que França es creu en dret de presentar no és pas curt. Campanya del Dr. Schacht contra el pla Young, començada tres mesos després d'haver-lo firmat; discursos del ministre Treviranus sobre la rectificació de les fronteres orientals; concentració dels «Elms d'Acer» a Renània i a Breslau; programa de construccions navals que representa la restauració del predomini alemany al Bàltic i la comunicació entre Polònia i França en cas de conflicte; triomf electoral de Hitler; projecte d'unió duanera austro-alemanya; represa sensible de l'agitació nacionalista i, més particularment, antifrancesa a tot el país. Alemanya ha anat passant gradualment del descontent a l'exasperació; França, de la prevenció a l'hostilitat. Locarno ja no és més que un nom. Thoiry, un excellent dinar pessimament paio.

Però ara s'ha vist que damunt d'aquests dos noms, símbols d'un règim de possible convivència entre els dos pobles enemics seculars, recolza la nova vida econòmica d'Alemanya tal com fou organitzada després de l'ensordada del marc. Durant vuit anys els crèdits liberalment atorgats per la banca nordamericana han facilitat a Alemanya el pagament de les reparacions, han permès a la indústria la renovació de l'utillatge i a les corporacions i ajuntaments la realització d'importantíssimes obres públiques. Però aquests crèdits — ara s'ha vist — els donava la banca nordamericana, descomptant el progrés de les relacions franco-alemanyes en el sentit de l'aproximació. El dia que l'esdevenidor d'aquestes relacions es va veure seriosament compromès — posem, com data típica, el dia del triomf electoral de Hitler — el crèdit d'Alemanya va rebre una sotragada impossible, a la llarga, de resistir.

Es fàcil d'explicar la simultaneïtat, aparentment inexplicable, entre la concessió de la moratòria Hoover i l'agreuïment alarmant de la crisi financera a Alemanya. Dir que la resistència de França durant quinze dies a acceptar la proposició Hoover va treure eficàcia a la seva aplicació, és no dir res. El debat franco-alemany sobre la moratòria Hoover va servir, exactament, per a posar en evidència l'estat deplorable de les relacions polítiques franco-alemanyes i de l'espectacle del conflicte latent entre els dos grans països, posat al descobert — suposem que sense intenció — pel president dels Estats Units, va determinar entre els creditors d'Alemanya un moviment de pànic. La moratòria Hoover representa un alleugeriment de 1.500 milions de marcs per al pressupost alemany. Però la banca nordamericana ha retirat d'Alemanya durant els dos darrers mesos més de 3.000 milions de marcs que eren el circulat de l'economia

alemanya i la base damunt la qual s'assentava l'organització interior del crèdit.

Què pot fer Alemanya? Què pot fer França? Es parla molt de l'obligació que té Alemanya de salvar-se ella mateixa. Hitler, Hugenberg, tots els reaccionaris alemanys, i fins una gran part del centre-dreta representada per la Deutsche Allgemeine Zeitung, òrgan de poderoses forces industrials, no

El canceller Brüning

demanen pas res més. Asseguren que tenen una patent que no falla, però no volen explicar quina és. L'alçament, la guerra, la catàstrofe? Ells diuen l'acte lliberador.

Després de vacillar un instant, Brüning ha preferit anar a París i a Londres. Ha preferit rependre amb França el diàleg interromput. Ministres francesos i ministres alemanys han tornat a menjar a la mateixa taula i han anat a Londres en el mateix tren. Després d'una llarga marrada Europa es troba a l'encreuament dels camins. El camí de la reconciliació entre Alemanya i França, i el camí de la rivalitat. El camí de la pau i el camí de la inquietud.

EUGENI XAMMAR

TRAJOS PER A BANY
BARNUÇOS
CAMISES - PAIAMES
SUETERS
CINTURONS - ELASTICS
MOCADORS
MITJONS - MITGES
PREUS BARATISSIMS
F. VEHILS VIDAL
32-Avinguda Portal de l'Angel-34
7, Plaça Universitat, 7

Gabinet ortopèdic

HERNIUS
Salvació de l'hernia

ARAGÓ, 277, ENTRESOL, 2.^a
DE 10 A 1 I DE 4 A 7
TELÈFON 76850 - BARCELONA

RECEPTOR RADIO
«CLIMO»
DIRECTE A LA CORRENT SENSE ANTENA

Màquines parlants elèctriques per salons i grans locals públics. — Discos. — Accessoris de Ràdio i material elèctric en general. — Demostracions diàries. — Receptors de les més acreditades marques

Consell de Cent, 266
(entre E. Granados i Aribau)
Telèfon núm. 23058
BARCELONA

RAMON CLIMENT

FUMEU PAPER
CARLETS d'Olot
paper català per excel·lència; el millor que tenim a casa nostra

Extermine las repugnantes chinchas-pulverice

FLIT
MARCA REGISTRADA

FLIT
Mata Mosca, Poliparas, Poliparas, Chinchas, Pulverice

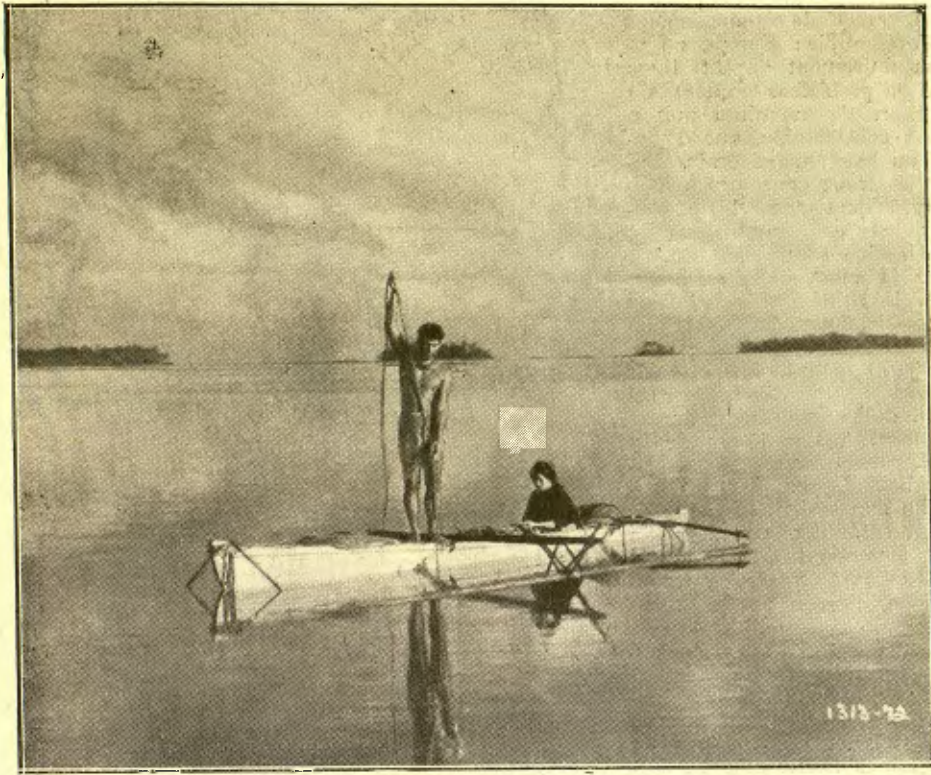
EL CINEMA

FILMS QUE POTSER VEUREM

"Tabú" i "Les croix de bois"

"Tabú" és sinònim de prohibició. És un mot inventat pels historiadors de les velles religions per a designar la qualitat de certes persones o objectes que són objecte d'un respecte o terror sagrat. Es tabú un objecte que no és pot tocar, un animal que no es pot menjar o també un acte que no es pot realitzar; és a dir, tot l'intangible.

Les croix de bois, de Roland Dorgelès, fou, després de *Le Feu*, de Henri Barbusse, el llibre de guerra que més èxit de venda obtingué a França. Hom ha pensat doncs en la conveniència de filmar-lo, i d'aquesta manera tindrem encara un altre film de guerra. La firma Natan s'arrisca a aquesta aventura, sempre compromesa si hom té

Del film "Tabú", de F. W. Murnau

En començar *Ombres blanques*, Raquel Torres, filla del cap de la tribu, és tabú, en el sentit que ningú no pot esguardar-la amb mirada de desig.

Tabú és, com sabeu, el títol del darrer film de Murnau. El fons d'aquest film és la lluita d'una parella amorosa contra l'esperit d'aquestes prescripcions, en revolta contra un tabú.

El mot no s'empra sinó quan es tracta de cultura inferior, per bé que el que ell significa existeix en les religions més avançades. En un sentit analògic, el cas de *La dona marcada* entra dins el mateix ordre de consideracions. És l'eterna lluita entre un cas individual i les regles instituídes per assegurar la solidesa del cos social.

present la quantitat i la qualitat dels films anteriors produïts sobre la guerra europea.

Raymond Bernard és el director del film. Abans que tot s'ha pogut assegurar la cooperació exclusiva d'antics combatents. Antics combatents són els protagonistes, i també ho són tots els comparses. Entre els primers figura Pierre Blanchard.

Encara que l'acció passi a Verdun, la majoria de les escenes s'han rodada a l'entorn de Reims. Bernard s'explica. La regió de Verdun es troba avui completament reconstruïda, en canvi els voltants de Reims són avui prou devastats encara per recordar el paisatge en el qual tingué lloc la gran envestida teutònica contra l'exèrcit manat per Foch. — M. M.

PANORAMA

Cecil B. de Mille crítica la producció americana

En un interviu recent, Cecil B. de Mille ha fet algunes crítiques sobre la producció americana.

«La més seriosa que en puc fer—ha dit—és la *mass-production* (producció en massa o en sèrie). A Hollywood es treballa massa en resclosit. Hi ha una mena de contagi de les idees. Teniu un bon tema, original, nou; feu-ne un film que tingui un gran èxit: la mateixa casa per la qual treballau us encarregarà, immediatament, de realitzar dos o tres films de la mateixa atmosfera. Les altres companyies segueixen el moviment, i ja teniu el públic inundat de produccions fetes amb el mateix motlle. Ara mateix se n'ha pogut veure un exemple amb els films de *gangsters*. A Califòrnia hi ha set companyies importants; que cada una faci quatre films, i resultaran vint-i-vuit films de *gangsters*. I és impossible tallar vint-i-vuit films de la mateixa mena i que tots siguin bons.

«El mateix ocorre amb la música. Fa cosa d'uns dos anys, a Califòrnia tothom estava per la música. Els *studios* vessaven de compositors vinguts dels quatre cantons del món, les orquestres feien fortuna, els literats havien d'escriure en solfa. I fins el *metteur-en-scène* veia el moment d'haver d'aprendre a cantar. El públic, aclaparat, reaccionà, el seu interès s'alentí. I aleshores, d'un dia a l'altre, es decidí, sense pensar-s'hi més, que l'opereta no lligava amb el cinema. Els compositors se n'hagueren de tornar a casa seva, els músics hagueren d'entufar els seus instruments i els cantants d'empassar-se les cançons. No era pas veritat que al públic no li agradés el film musical; el que passava era que estava cansat d'operetes mediocres. Doneu-li'n una de bona i farà cua a les portes dels locals.

«S'oblida massa que el cinema no és una indústria, sinó un art. No es fabriquen films de la mateixa manera que Fords. L'indústria, des del seu despatx, pot vigilar la producció simultània de mil, de deu mil màquines. Però el director d'un film només pot tenir una idea al cap. Fins un home com Irving Thalberg, que per mi és el més notable productor de Hollywood, no pot seguir els progressos quotidians d'unes quantes obres en gestació, cada una de les quals exigeix estudi, pensar-hi, silenci, temps.

«I això, encara que passi cada dia, és un dels errors cabdals del cinema americà i no redunna pas en honor seu.»

Cecil B. de Mille serà a Europa dintre de poc. Serà interessant fer-li un altre interviu sobre el cinema europeu i compararlo amb les paraules precedents.

El darrer film de Pabst

Fa cosa de dos segles, John Gay va fer una òpera paròdia de les òperes angleses de l'època: *Beggar's Opera*.

Fa tres anys, Best Brecht féu representar a Berlín la *Dreigroschenoper*, inspirada en l'obra anglesa.

Georg Wilhelm Pabst, a penes acabà de filmar *Quatre d'infanteria*, començà la rea-

nyes que era coronada a l'època en què, a jutjar per les modes femenines, es descabdella el film.) Gràcies a l'abnegació d'una noia, Mackie surt de la presó al mateix temps que la seva dona — la banca de la qual fa excel·lents negocis — diposita la fiança. El cap de policia és destituït i entra de funcionari a la banca. Reconciliació irò-

Préjean i Florelle en la versió francesa de «L'Opéra de quat' sous»

lització d'un film prenent per base l'obra de Brecht i fent-ne una versió francesa dirigida per ell mateix, sota el títol *L'Opéra de quat' sous*; la versió cinematogràfica difereix de l'obra teatral, com és costum.

Un bandit elegant, Mackie, és el terror de Londres, a la vegada que amic íntim del cap de policia. L'única puixança que se li pugui comparar és la de l'Oncle Peachum, cap de tots els mendicants de la ciutat. El bandit sedueix Polly, filla de Peachum, la rapta i s'hi casa. El cap dels captaires denuncia el gendre al cap de policia; l'amenaça de deixar Londres sense dalt ni baix gràcies als seus mendicants, destorbant les cerimònies del coronament de la reina que s'ha de celebrar dintre poc. El cap de policia es veu forçat a fer detenir el seu amic Mackie.

Aquest es fa escàpol i deixa la seva dona com directora dels seus afers, els quals ella transforma en una banca. Es detingut en una taverna, malgrat els esforços de la clientela femenina (ja es pot suposar de quina mena). Però Peachum no ho sap a temps i els mendicants fan la gran manifestació revolucionària. (No us preocupeu dels anacronismes: la reina Victòria ja feia

nica de Peachum i tots plegats com a final obligatòriament feliç.

Doncs bé, la censura francesa no permet la projecció íntegra d'aquest film, en part per respecte a la mentalitat britànica i en part per la immoralitat general de l'obra. El bo del cas és que a Londres el film s'ha projectat sense escàndol de ningú, de manera que la censura podia haver-se estalviat el primer escrúpul.

Quant al segon, ningú no esperava que una sàtira com *L'Opéra de quat' sous*, feta amb un bon humor jovial, fes trontollar les bases de la societat. Per bé que contingui una crítica de la immoralitat dels funcionaris i un elogi del robatori mitjançant la banca, el to general de l'obra és més el d'una comèdia grotesca tirant a farsa, que no pas el d'una sàtira de costums.

Potser són més perillosos alguns films de *gangsters*, on aquests són més simpàtics que els agents de la llei.

Però els règims de censura són impenetrables, i per tant també són impenetrables les seves decisions.

Tremolem només de pensar en la decisió que deurà pendre la censura d'aquestes latituds, la més incomprensiva de totes.

Tot sovint es parla de «productes nacionals» que a penes en tenen res. Són l'exploació d'unes patents estrangeres, amb capitals sovint estrangers també i, en molts de casos, la tal «fabricació nacional» es redueix a muntar en territori espanyol les peces que arriben del país que autènticament i de debò pot reivindicar la paternitat de tals productes.

Però en el cas dels aparells fabricats per la casa Orpheo-Sincronic podem usar amb tota confiança el qualificatiu de nacionals perquè ho són de cap a peus.

La casa Orpheo-Sincronic ja comença per construir els seus aparells de cinema

Els aparells Orpheo-Sincronic

Això quant a la part mecànica.

Pel que fa a la part elèctrica, tota també és de fabricació nacional. En el conjunt de l'aparell, res no hi ha que calgui deure a l'estranger, com no sigui alguna primera matèria de la qual la Naturalesa no ens hagi fet present.

Sortint de la fabricació, els aparells són rigorosament controlats en un laboratori d'assaigs; de manera que l'aparell no és

dre qualsevulla dificultat que es presenti.

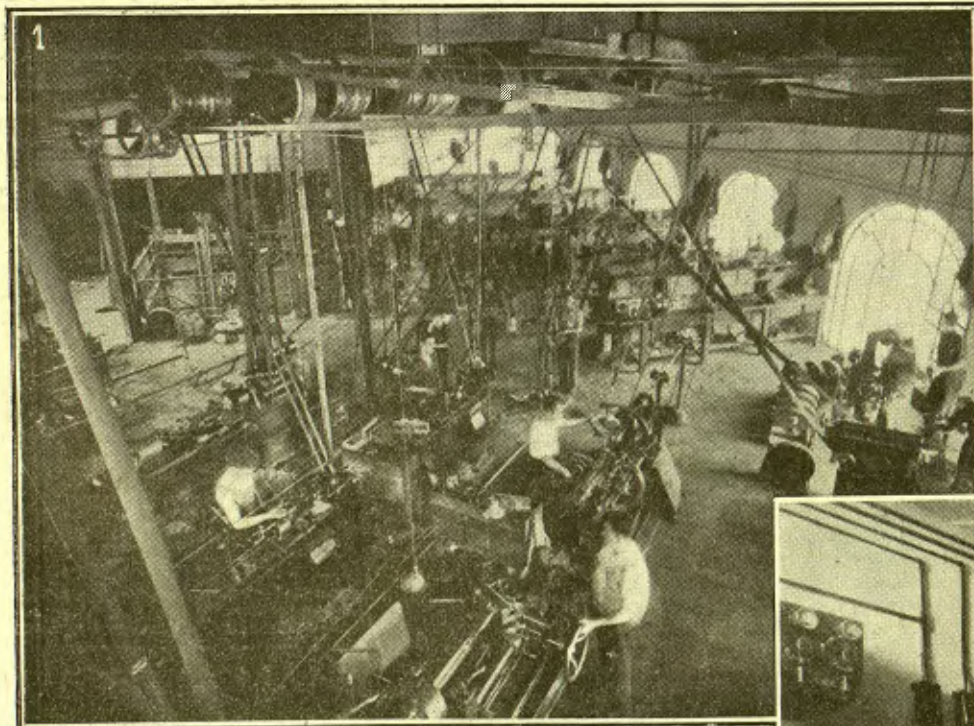
Però encara sap més, que les avaries no sovintegen gens en els aparells Orpheo-Sincronic, i en un d'ells menys que en cap.

Ens referim al tipus Super (el més elevat que construeix la casa). Aquest tipus d'aparell, dotat d'amplificadors que el fan apte per a locals fins a 5.000 places de cabuda, està construït tot ell a base de peces dobles: circuit doble, 2 bases dobles, 2 caixes foto-

elèctriques amb els seus sistemes òptics i acústics dobles, etc. Serveix per a pel·lícules sonoritzades pel sistema de banda o de disc està muntat sobre un peu basculant de manera que és adaptable a qualsevol cabina, essent-li permeses inclinacions i posicions diverses. Té, també, doble amplificador, amb dos altaveus pilots per a la cabina i quatre per a la pantalla (dos d'ells de recanvi); les bateries de piles i acumula-

aquest detall: els actors, passats per l'Orpheo-Sincronic, no converteixen les s en unes x suaus però llargues, vici de pronunciació que s'ha pogut notar en la majoria de films sonors que hem sentit.

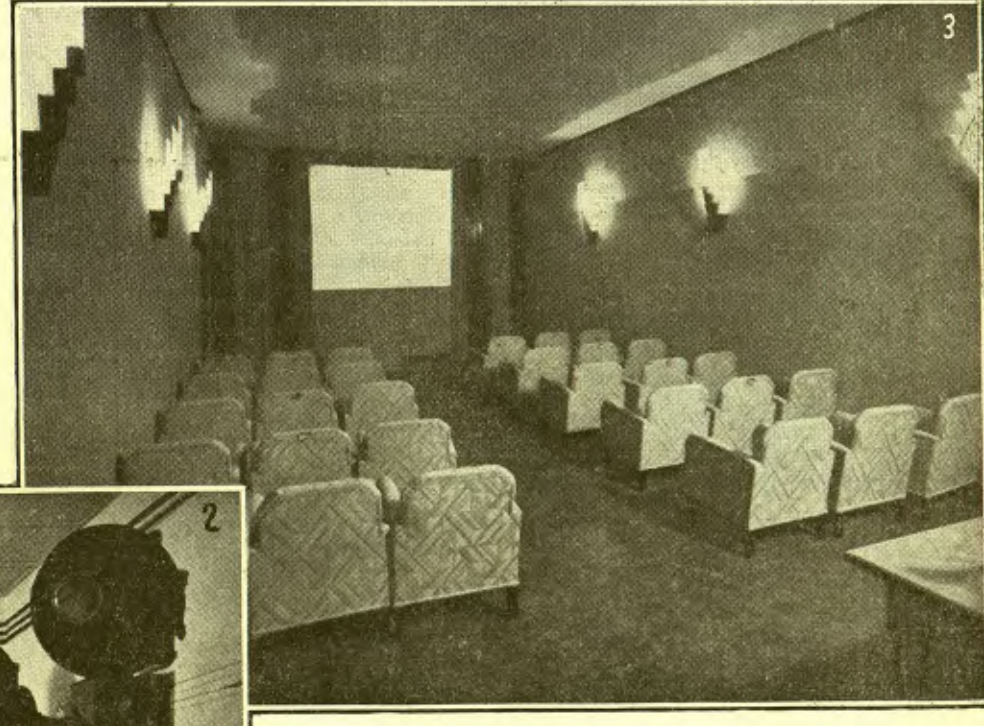
Tot això ho comprovarem l'altre dia en l'elegant i confortable sala de proves que poden veure fotografiada aquí mateix, i no dubtem que ho comprovarà qualsevol espectador d'un cinema equipat amb Orpheo-Sincronic, que, dit sigui de pas, només ha vingut una mica massa tard; del contrari, hi hauria moltes més sales equipades amb ell, puix els empresaris no s'haurien deixat posar la corda al coll, ja que aquest apa-

1. — Aspecte dels tallers de fabricació dels aparells Orpheo-Sincronic (carrer de Viladomat, 199).

2. — Cabina instal·lada amb els aparells Orpheo-Sincronic.

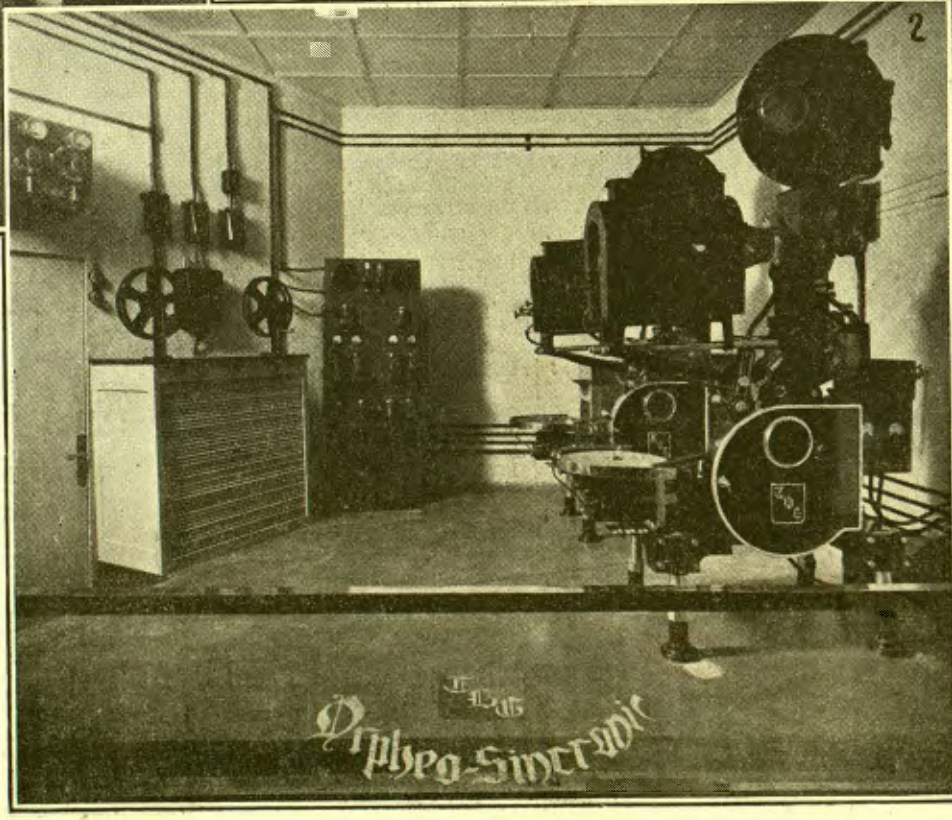
3. — La sala de proves, model de bon gust, de la casa Orpheo-Sincronic (Cinematogràfica Astrea, S. A. Rambla de Catalunya, 43 i Consell de Cent, 296).

sonor explotant catorze patents nacionals, construïts a Barcelona, per tècnics i dirigents catalans. Al carrer de Viladomat, 199, en efecte, té la seva fàbrica, dotada d'una maquinària que és la darrera paraula en qüestió d'utilitatge.

Ja és sabut — i per si no ho fos ho diem — que un aparell de cinema sonor ha d'ésser una meravella de precisió, i per tant les màquines que serveixen per construir-lo n'han d'ésser unes altres. Doncs bé, les peces destinades als aparells que construeix la casa Orpheo-Sincronic al carrer de Viladomat, posseeixen un acabat perfecte, en el qual la tolerància és només de dues mil·lèsimes de mil·límetre, precisió micromètrica comparable a la rellotgeria més delicada. Per donar una idea de la precisió d'usinatge a una persona amb certes nocions de mecànica, només cal senyar-li la precisió assolida en la fabricació dels engranatges.

lliurat si no respon a totes i cada una de les finalitats a què està destinat. A més a més, essent fabricat a Barcelona, no cal sinó apuntar l'avantatge que això representa per la qüestió de les peces de recanvi: l'exploador d'un local equipat amb un aparell Orpheo-Sincronic sap que no trigarà gens a trobar la peça que se li hagi avariat. I sap també que la casa disposa d'un servei tècnic permanent, a disposició tothora de les empreses per resol-

dors també són dobles.

De la bondat dels aparells Orpheo-Sincronic en darem la millor prova que se'n pugui donar sense veure'ls ni sentir-los: més de cent equips sonors instal·lats arreu d'Espanya en un any.

Ara, quan els sentiu, i alhora veieu la pel·lícula que es projecta sobre la pantalla, sense necessitat d'explicacions tècniques us adoneu de la fixesa i netedat de la projecció i de la puresa del so. Per manca d'espai, ens hem de cenyir a

rell, per afegidura, és servit en millors condicions d'adquisició i manteniment que cap altre dels correntment utilitzats en les nostres sales d'espectacles.

I, com que cada dia hi ha nous perfeccionaments en la matèria, els seus constructors ho han previst, i han organitzat la fabricació de manera que hi siguin fàcilment introduïbles totes les modificacions que l'avenç de la tècnica aconselli, puix que ja és sabut que l'aparellatge cinematogràfic està en incessant evolució, a la recerca sempre de noves millores.

No ens queda sinó felicitar la casa Orpheo-Sincronic per la perfecció assolida en els seus aparells, i també pel bon gust de la instal·lació de les seves ofícines i sala de proves, recentment inaugurada.

MANUEL SERRET

(Informacions comercials de MIRADOR)

EL TEATRE

Guillem de Castro

El 28 d'aquest mateix mes de l'any 1631 — ara en farà tres cents de justos — moria a Madrid el dramaturg i poeta valencià Guillem de Castro i Bellvis, el qual, en testament atorgat davant notari el 25 del mateix mes, ordenava que l'enterressin a l'Hospital de la Corona d'Aragó, institució que sota l'advocació de la Mare de Déu de Montserrat i patrocinada pel rei, fou fundada al segle XVI per auxili dels malalts catalans, valencians, aragonesos i mallorquins que es trobessin a Madrid mancats de recursos.

Una mala interpretació d'aquesta clàusula testamentària és segurament el que va donar origen a la llegenda segons la qual Guillem de Castro morí en plena misèria i tingué d'ésser enterrat de caritat, llegenda que, llançada pel seu compatriota i contemporani Diego de Vich, va circular durant força temps sense altra autoritat que la del primer que la va fer córrer i la dels altres que la seguiren. També devia influir-hi força el fet que Guillem de Castro no fou pas un home massa mesurat ni un brillant administrador del seu peculí, però no és tampoc probable que un home carregat de misèria es preocupés poc ni molt de fer testament si no era per ganes de divertir-se.

Podem dir, de passada, que aquella institució de l'Hospital de la Corona d'Aragó ha arribat gairebé fins a nosaltres, encara que en els seus darrers temps tenia ja ben poc a veure amb la seva destinació original. Emparats l'Hospital i la seva església per un patronat format per persones de les més conspicües de les classes directores que fins fa poc ha tingut de sofrir Espanya, no cal dir que davallaren fins arribar a llur aniquilament. La mesquina mentalitat de l'Espanya centralista, ignorant i minimitzadora de tot allò que no afavoria els seus mitges predilectes, va convertir allò que havia estat la Corona d'Aragó en una *Coronilla* qualsevol. L'Hospital de la *Coronilla* desaparegué, i el regnat del darrer Borbó pogué presenciar l'arrestament del poble que quedava de l'antiga institució: l'església de Montserrat, situada a la plaça d'Antón Martín. El distingit i il·lustre patronat va decidir vendre-se-la a una empresa que en el seu lloc hi va alçar un cinema. Amb coses com aquesta les aristocràcies procuren cultivar el respecte dels pobles envers els prestigis tradicionals i històrics — única cosa que els podria servir com a raó de llur existència —. Altre bon exemple han donat darrerament aquestes mateixes classes altes amb la venda de l'església de les Calatraves, al carrer d'Alcalá, a una companyia d'assegurances per elevar-hi un gratacels, barbaritat que sembla que haurà pogut deturar l'alcalde, republicà i descregut, Pedro Rico, el qual amb això s'ha jugat un bon tros de popularitat, si no la millor, la més sorollosa.

Però tornem al nostre assumpte. Guillem de Castro nasqué a València el 4 de novembre de 1569, sis anys després de Shakespeare i set després de Lope de Vega, de pare castellà i de mare catalana. Era tradició en la seva família, amb més o menys fonament, que el seu pare era descendent del jutge de Castella Laim Calvo, l'antecessor del Cid, i la seva mare del rei Joan d'Aragó.

Poca cosa se sap de Castro durant la seva primera joventut. L'any 1592 el trobem ingressat a l'Academia de Los Nocturnos, entitat literària pertanyent al gènere d'aquelles que seguint la moda vinguda d'Itàlia s'anaven estenent per tot Espanya. Castro hi va entrar amb el sobrenom del «Secretor». Per aquell mateix temps el veiem també figurant com a capità de cavalleria de la costa, exercint el seu càrrec al Grao.

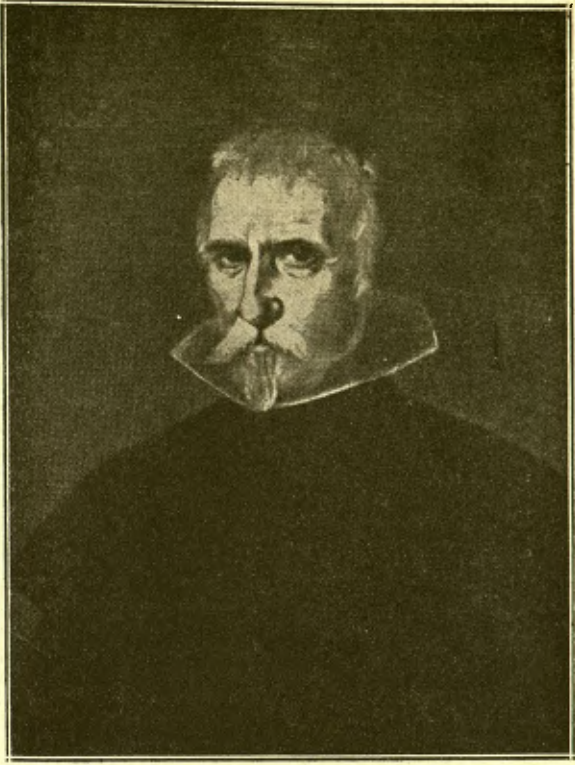
Casat per primera vegada en 1595, Castro en 1599 obté el seu primer èxit com a dramaturg amb la seva estrena de *Dido y Eneas*, a la qual va assistir Lope de Vega, que llavors es trobava a València. Lope de Vega el va felicitar cordialment, i des de llavors esdevingueren grans amics.

No se sap si en recerca de millor fortuna o per fugir dels entrebanes que li portaria alguna aventura amorosa, Castro va deixar València i se'n va anar a Nàpols, i en 1607 era nomenat governador de Scigliano, a la Calàbria Citerior, amb la protecció del comte de Benavente, Juan Pimentel de Herrera, que fou per aquell temps virrei de Nàpols.

Tornat Castro a la seva pàtria, en 1616 el veiem novament a València tractant de ressuscitar *Els Nocturnos* amb el nom d'Academia de los montañeses del Parnaso. recurreció laboriosa que no va arribar a

tenir gran èxit. L'any 1618 trobem Castro a Madrid, rebut a l'Academia Poética, per Lope, Tirso, Alarcón, Góngora, Calderón, etcètera, protegit pel comte-due d'Olivares i subvencionat amb 1.400 ducats pel duc d'Osuna.

En 1820, pels bons oficis del d'Olivares, Castro va ésser nomenat cavaller de Santiago, amb una pensió de 1.200 maravedis, i en 1626 el trobem casant-se de nou

Suposat retrat de Castro conservat a València

a l'edat de cinquanta set anys amb una noia de vint-i-cinc. De llavors fins a la seva mort, poca cosa se sap d'ell. Sembla que pel seu caràcter inquiet i malgeniat, superb i independent, s'havia alienat bona part de les bones amistats que havia tingut. La seva entesa li feia aguantar les conseqüències de la seva conducta sense ajupir-se.

L'època de la publicació de les obres de Guillem de Castro s'escola des de 1614 fins a 1625.

Castro és el millor dels seguidors valencians de l'obra de Lope de Vega i, si descartem Tirso de Molina, potser el millor de tots els altres. València, en néixer Guillem de Castro, era un centre intel·lectual importantíssim, una de les ciutats més polides, més riques i més belles d'Espanya. Si Sevilla podia presentar un bell esplet de dramaturgs, com Romero de Cepeda, Francisco de Segura, Pedro Mejía, Guervara, etc., València podia lluir també els seus, com el canonge Tarrega, Gaspar de Aguilar, Rey de Artieda, etc. València i Sevilla es partien la primàcia escènica d'Espanya. L'una amb el *corral de la Olivera*, l'altra amb el *corral de don Juan, las Alarvasanas*, etc., anaven preparant el camí d'aquell teatre espanyol del *Siglo de oro* que, amb el seu contemporani anglès — amb el qual té força més d'un punt de contacte —, apartant-se de les normes clàssiques assenyalades per l'escola francesa, tenia d'arribar fins a nosaltres viu i fresc sense haver estat mai superat encara.

Tenia de durar molt de temps que aquests dos teatres anirien éssent considerats com a cosa bàrbara i salvatge, tora de la civilització i dignes d'esment només com a curiositat ociosa. Havia de venir a rehabilitar-los, encara que no per allò que eren les seves principals qualitats, l'esclat del Romanticisme, amb la seva empena d'abrivament i de passió.

Si Castro no posseïa un temperament genial que el fes destacar entre els altres dramaturgs del seu temps per cap condició particular, tenia una gran habilitat dramàtica i una extremada facilitat de versificació, la qual en ell era curadíssima i variada. El públic de llavors en aquest respecte era exigent fins al capdamunt i preava més aquesta qualitat que totes les altres.

Castro juga en les seves obres principalment els temes que tan cars eren al públic que tenia de veure-les, de l'honor i el punonor, de la hidalguia i dels gelos. Tots els seus personatges són nobles, carregats de sang blava, fermes i orgullosos. D'ell és aquella quarteta que quasi bé sembla que hagi estat la inspiradora de tota la política alfonsoista:

*Procure siempre acertalla
el honrado y principal;
pero si la acierta mal,
defendella y no enmendalla.*

Castro posseïx un llenguatge ric, caràcters ben dibuixats i una retòrica florida que, seguint el gust de l'època, es ressent força de les exageracions del culturanisme. Sembla que el nostre autor no va ésser gaire feliç en cap dels seus dos matrimonis. El tema de la desgràcia conjugal és tocat moltíssimes vegades en les seves obres i amb detalls que semblen ben bé trets d'una experiència personal directa.

Castro escriví vora de cinquanta peces, d'elles la seva majoria, de les quals podem citar: *El amor constante*, *La tragedia por los celos*, *Los mal casados de Valencia*, *El Narciso en su opinión*, *Ingratitud por amor*, etc., i la més important de totes: *Las mocedades del Cid*, en dues parts, de la qual és la quarteta que hem citat més amunt. D'aquesta obra ja és sabut que Corneille va treure el seu *Cid*, la tònica del qual va influir per tant de temps damunt el teatre europeu.

JOAN CORTES

LA MUSICA

EDICIONS

Tres obres de joves autors hispànics acaben de sortir de les premses franceses de música. Tres noms—Xavier Gols, Rodolfo Halffter, Gustavo Pittaluga—, que tot just comencen a sonar en els nostres medis musicals, i que mereixen ja l'atenció dels editors estrangers que estan a l'aguait dels nous valors que apunten en l'horitzó. En notes successives parlarem d'aquests músics i de les obres que en tenim a la vista.

Noteu, però, aquest fet significatiu: mentre al país sembla que no hi hagi ni la força ni la confiança necessàries per a constituir l'Editoria d'envergadura que hauria de tenir cura de la impressió i de l'administració d'una quantitat de partitures positivament valuoses que els nostres compositors tenen guardades en cartera, aquesta producció, àdhuc la d'autors encara inèdits, interessa cada dia més vivament els editors estrangers.

Aquest fet té dues cares: l'una és, evidentment, un mal punt per a la nostra organització editorial; l'altra, un bon punt per als nostres compositors que reixen a imposar-se en mig de la competició que entre la jove producció de tot el món es llura davant de les cases editores més fortes de l'estranger.

Registrem, doncs, abans que tot, aquest bon punt a favor dels nostres músics. I a continuació senyalem també el començament de mobilització del nostre propi esforç editorial, que si bé no se sent encara prou segur per caminar sol, sembla, de totes maneres, posar-se a poc a poc en activitat amb la cooperació que des de fora li és oferta. Ja és un començament. Aquesta és, aparentment, la significació de l'editoria *Union Musicale Franco Espagnole*, el catàleg de la qual s'acaba d'enriquir amb els noms de Gustavo Pittaluga i Rodolfo Halffter.

Homenaje a Mateo Albéniz, de Gustavo Pittaluga: no cal presentar el jove compositor madrileny, el nom del qual hem retingut com un dels valors més esperanzadors de la darrera promoció, després d'haver escoltat aquest hivern, a Barcelona, uns col·lorits i seductors fragments del seu ballet *La Romeria de los Cornudos*.

Homenaje a Mateo Albéniz és la transcripció pianística d'una composició escrita originalment per a guitarra. El problema de la transcripció hi és tan feliçment resolt, que hom no endevinarà pas, si l'autor no cuidava de remarcar-ho, que la seva música no ha estat pensada primer per al teclat. És una pàgina senzilla, d'un modernisme elegant i discret, més accentuat en l'execució que no pas en la substància. L'esquelet temàtic és la primitiva cadència del preludi popular de guitarra. La figuració oscil·la sense insistir amb convicció en cap extrem, entre la línia popular, simple, i la línia florida, plena de mordents i notes ornamentals, de l'estil dels compositors «galants» del XVIII. La nota moderna hi és donada per uns deliciosos fregaments dissonants dins d'una trama harmònica tonal molt simple, feta gairebé exclusivament—cosa curiosa—de triades perfectes, només deformades, amb una insistència una mica monòtona, per la presència de l'interval de novena dins la majoria dels acords.

La forma de la composició és d'un esquematisme rígid, un poc mecànic. Les petites frases es juxtaposen desarticuladament, cruament retallades, com les tintes simples, no matitzades, d'una composició cartellística decorativa. La triple repetició, simplement transposada, d'un petit model inicial, la simplicitat del qual no justifica la *redite*, és una solució formal que voreja la banalitat. Cal que un músic del talent de Pittaluga sigui més exigent amb ell mateix; nosaltres li fem el crèdit d'ésser-ho.

De les tres repeticions d'aquest model, la central és pel nostre gust la més interessant. Hi ha una el·lipse elegant d'elements a bastament exposats, que revela una fina reflexió de compositor—car hem quedat que compondre és eliminar. En la variació reductiva, més que en l'amplificativa, és on veiem la qualitat de pensament del compositor.

Pianísticament, *Homenaje a Mateo Albéniz* és una peça fàcil, comparable en aquest sentit a les *Dances* més fàcils de Granados; els nostres pianistes la robaran amb plaer.

ROBERT GERHARD

Els autors al cinema

Són molts els autors dramàtics d'anomenada que en lloc de regirar-se airadament contra el cinema sonor, tal com feia preveure l'extraordinària prevenció amb que la gent de teatre va rebre els primers musicals, i que mereixen ja l'atenció dels editors estrangers que estan a l'aguait dels nous valors que apunten en l'horitzó. En notes successives parlarem d'aquests músics i de les obres que en tenim a la vista.

Noteu, però, aquest fet significatiu: mentre al país sembla que no hi hagi ni la força ni la confiança necessàries per a constituir l'Editoria d'envergadura que hauria de tenir cura de la impressió i de l'administració d'una quantitat de partitures positivament valuoses que els nostres compositors tenen guardades en cartera, aquesta producció, àdhuc la d'autors encara inèdits, interessa cada dia més vivament els editors estrangers.

Aquest fet té dues cares: l'una és, evidentment, un mal punt per a la nostra organització editorial; l'altra, un bon punt per als nostres compositors que reixen a imposar-se en mig de la competició que entre la jove producció de tot el món es llura davant de les cases editores més fortes de l'estranger.

Registrem, doncs, abans que tot, aquest bon punt a favor dels nostres músics. I a continuació senyalem també el començament de mobilització del nostre propi esforç editorial, que si bé no se sent encara prou segur per caminar sol, sembla, de totes maneres, posar-se a poc a poc en activitat amb la cooperació que des de fora li és oferta. Ja és un començament. Aquesta és, aparentment, la significació de l'editoria *Union Musicale Franco Espagnole*, el catàleg de la qual s'acaba d'enriquir amb els noms de Gustavo Pittaluga i Rodolfo Halffter.

Homenaje a Mateo Albéniz, de Gustavo Pittaluga: no cal presentar el jove compositor madrileny, el nom del qual hem retingut com un dels valors més esperanzadors de la darrera promoció, després d'haver escoltat aquest hivern, a Barcelona, uns col·lorits i seductors fragments del seu ballet *La Romeria de los Cornudos*.

Homenaje a Mateo Albéniz és la transcripció pianística d'una composició escrita originalment per a guitarra. El problema de la transcripció hi és tan feliçment resolt, que hom no endevinarà pas, si l'autor no cuidava de remarcar-ho, que la seva música no ha estat pensada primer per al teclat. És una pàgina senzilla, d'un modernisme elegant i discret, més accentuat en l'execució que no pas en la substància. L'esquelet temàtic és la primitiva cadència del preludi popular de guitarra. La figuració oscil·la sense insistir amb convicció en cap extrem, entre la línia popular, simple, i la línia florida, plena de mordents i notes ornamentals, de l'estil dels compositors «galants» del XVIII. La nota moderna hi és donada per uns deliciosos fregaments dissonants dins d'una trama harmònica tonal molt simple, feta gairebé exclusivament—cosa curiosa—de triades perfectes, només deformades, amb una insistència una mica monòtona, per la presència de l'interval de novena dins la majoria dels acords.

La forma de la composició és d'un esquematisme rígid, un poc mecànic. Les petites frases es juxtaposen desarticuladament, cruament retallades, com les tintes simples, no matitzades, d'una composició cartellística decorativa. La triple repetició, simplement transposada, d'un petit model inicial, la simplicitat del qual no justifica la *redite*, és una solució formal que voreja la banalitat. Cal que un músic del talent de Pittaluga sigui més exigent amb ell mateix; nosaltres li fem el crèdit d'ésser-ho.

De les tres repeticions d'aquest model, la central és pel nostre gust la més interessant. Hi ha una el·lipse elegant d'elements a bastament exposats, que revela una fina reflexió de compositor—car hem quedat que compondre és eliminar. En la variació reductiva, més que en l'amplificativa, és on veiem la qualitat de pensament del compositor.

Pianísticament, *Homenaje a Mateo Albéniz* és una peça fàcil, comparable en aquest sentit a les *Dances* més fàcils de Granados; els nostres pianistes la robaran amb plaer.

ROBERT GERHARD

Per apagar la set quan el calor es sufocant

No begui mai aigua sola; afegeixi-hi Magnèsia Domènec Ment-Llimona o Anís, al seu gust, i obtindrà una deliciosa soda refrescant de propietats digestives, que apaga la set i exerceix una acció molt beneficiosa.

UTILITZI AQUEST CUPO

LABORATORI DOMENECH
Ronda Sant Pau, 71.—Barcelona

Envï'm franc una mostra de cada gust de la Magnèsia Domènec. Acompanyo un segell de 0'10 per a despeses de tramesa.

Nom.
Adreça.

L'autor dramàtic, amb tots els seus prejudicis i tota la seva «escola» teatral, no resulta, més aviat, un element anticinematogràfic? Evidentment, les proves que ja s'han fet en aquest sentit no desmenten pas aquest temor.

Aquí tenim, per exemple, el cas de Bernard Shaw. Fa vint-i-cinc anys, l'il·lustrat autor de *Santa Joana* va estrenar una comèdia, una comèdia en un acte titulada *How he lied to her husband*, que en català vol dir, aproximadament, *Com ell enganya al marit d'ella*. Aquesta comèdia, que porta l'empremta de la verbosa mordac i espiritual tan pròpia de Bernard Shaw, que dona de si transportada al cinema?

Segons les nostres notícies, sembla que el film és un error. Per què? Perquè el film consisteix sobretot en discursos i diàleg i li manca l'acció, element fonamental de tota producció cinematogràfica.

Heus ací la gran diferència entre l'escena i la pantalla. Mentre que en el primer cas tenim davant nostre actors vivents que animen el pensament de l'autor i que el fan viure, en el segon cas no és res més que una cosa morta, una insípida reproducció sobre el drap, si no comporta una acció sostinguda i un moviment.

Els personatges del film de Bernard Shaw parlen massa. Els mots de l'autor, els quals, habitualment, es projecten com saquetes sobre el públic, cauen en aquest cas sobre la pantalla, sense força, sense empena.

Sembla que, dels quaranta minuts que dura la pel·lícula, n'hi ha ben bé trenta cinc que resulten interminables. De totes maneres, diu el nostre informador, dintre de tot, l'orella troba un plaer especial, gairebé inesperat, a escoltar unes frases i unes paraules que, malgrat sortir d'un film, no són necessàriament idiotes.

I si això passa amb Bernard Shaw, l'autor més eminent de l'època, no és lleit de contemplar amb una certa reserva les activitats cinematogràfiques dels altres homes de teatre?

Malgrat el sonor, el cinema segueix essent un art totalment diferent del teatre. Per això, els autors dramàtics que hi col·laboren hi triomfaran a mesura que vagin desprenent-se de les seves qualitats «teatral» i n'agafin de purament cinematogràfiques. Aconseguit això, l'autor de teatre — com a tal autor de teatre — queda completament en segon terme, per convertir-se en un nou artista.

CODORNIU

Feu fer els vostres gravats a
Fotogravats Exprés

IGUALADA, 6 (Gràcia)
Telèfon 76935

Per apagar la set quan el calor es sufocant

No begui mai aigua sola; afegeixi-hi Magnèsia Domènec Ment-Llimona o Anís, al seu gust, i obtindrà una deliciosa soda refrescant de propietats digestives, que apaga la set i exerceix una acció molt beneficiosa.

UTILITZI AQUEST CUPO

LABORATORI DOMENECH
Ronda Sant Pau, 71.—Barcelona

Envï'm franc una mostra de cada gust de la Magnèsia Domènec. Acompanyo un segell de 0'10 per a despeses de tramesa.

Nom.
Adreça.

La màquina d'escriure de qualitat

CASA ORBIS
F. FERRER AYMAR
Clarís, 5 : Telèfon 19763
BARCELONA

Vda. de Josep Ribas

MOBLES I DECORACIÓ

CASA FUNDADA L'ANY 1850

Consell de Cent, 327 i 329. Telèfon 14657.-BARCELONA

MOBILIARI D'ART

BUSQUETS

Decorador, mestre ebenista i tapissier. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.

Passeig de Gràcia, 36. Telèfon 16246
BARCELONA

LES LLETRES

El parenostre de la dama distreta

Conte inèdit de MIQUEL LLOR

Cinc minuts, encara?; el temps just de resar tres parenostres i me'n torno de seguida. Em sabria greu que la senyora Lewisson es cregués que sóc de les que els agrada arribar tard a les visites. Lewisson: mai no sabré dir-ho clar: noms enrevestats: com més de pressa els dius per ter la desimbolta, més se t'entrebanquen i et fan tornar vermella.

Quina foscor! En aquest diantre de Santa Marta, a mitja tarda ja no t'hi veus. No sé pas d'on surt tant de solatge a la pica!; hi ha gent que es deu rentar les mans en l'aigua beneïta. No; vora d'aquesta pilastreta, no: sempre es fan taques d'humitat a les llosanes i, si per cas se't posa algun maliciós una mica prop, quan te'n vas poden pensar que has fet alguna cosa d'irreverent.

Aquí. Bé; amb aquesta claror del finestral, et sentis més acompanyada. Mai no he entès què figura aquella munió de sants pintats en els vidres; si gairebé no hi caben! Posada aquí, ningú no podrà creure que faig la misteriosa pels reconos foscors. Reclinatori incòmode! No cal pas que em llevi els guants; després, a l'hora del te, no gosaria agafar les pastes, per mor d'aquest engrut, de persones brutes de mans, que no sé com gosen ni entrar a l'església.

Ara sí que es veu ben bé la Mare de Déu; com es coneix que la vesteixen dones sense gust, tan enfarfegada i amb aquesta mena de barret. Tens raó que és la Divina Pastora!; ja li veig el ramat. Així m'agrada: llums elèctriques que en un no-res tens l'altar clar com un cel, i no com abans, amb aquella comèdia del sagristà, l'apagallums i la candela, buscant el ble dels ciris, tots regalims i pampallugues, només bons per distreure els fidels i amb perill de calar foc.

Ves: per què hauré tombat el cap, ara? Si algú em veu es pensarà que busco qui sap què d'estrany, com fa la Joanola, que diu el rosari en castellà perquè la prenguin per americana de tango.

No puc aguantar més aquesta cadira; els nusos de la boga em pessiguen i se'm podria estripar la blonda de la fallida. Ara! Això és l'altar dels Casanoves!; s'hi van ben lluir en la deixa; amb el que costa, podien fer molt de bé a tants pobrets! Senyor Déu meu: perdoneu-me si peço. Ja està bé, ja, fer donatius als temples; tanmateix aquest altar fa goig; amb un cop d'esponja i queda polit com un mirall. L'esponja!... L'esponja!; me l'he deixada a la banyera sense escórrer. Si entrés algú, quin compromís!... Sort que la Carolina és amantent. Però, fet i fet, els Casanoves són massa ostentosos; se'ls nota que no els ha costat gens de guanyar-se la fortuna; ja va

preocupar-se'n l'avi, amb el fuet als dits i a costelles dels pobres negres. Negres!: quin fàstic. Déu em guardi de veure-me'n cap a vora. I aquella senyora bé hi anava agafada del braç, Passeig de Gràcia amunt i avall. Qui sap quins gustos tenen amb les dones? Si fins diu que solen fer com les bèsties! Déu meu, i l'estona passa. Agonellem-nos. Uii!; no sé pas què se m'hi fa: cada dia tinc els genolls més tous i delicats.

«Pare Nostre que esteu en el Cel» i amb el bon sol que fa avui: potser la Carolina s'haurà distret de mirar si la bugadera nova encara apunta la roba amb agulles, que la rovellon... «que esteu en el Cel, santificat sigui el Vostre Sant Nom; vingui...»; trepig barroer; hi ha una mena de persones que fins a l'església sembla que caminin amb esclops; jo els posaria un càstig. Ai!; si són les Plandiura! De segur que faran com aquell que no em veuen. Sí: sí; i no em volen pas mirar; orgulloses; com si no sabéssim que la seva mare va començar fent de xinxa de fàbrica. Potser estan enlluernades amb la claror de fora. Es tomben: ai! Bones tardes. Estaven enlluernades. Amb quina finor saluden!; com es coneix que varen educar-les a les Reparadores de Sarrià! I aquell tossut d'en Joan que no vol fer-hi anar la nostra Paulina; però me'n sortiré, tard o d'hora. Els homes són així: mentre festegen, els teniu manyacs com anyells. Fins a missa de dotze venia en Joan; i amb quina devoció!; només allò dels pessics; i l'angúnia perquè la mamà no se n'adonés. Ai, Senyor!: ja s'ha ben acabat. Són així els homonets: la creu del matrimoni.

On era, com m'he perdut? «Santificat sigui el Vostre Sant Nom; vingui a nosaltres el Vostre Sant... el Vostre: la Vostra...» Aquí m'hi he perdut des de tota la vida; i la meua Paulina fa igual; em sap greu: la primera comunió s'acosta i a l'examen es pensaran que t'els pares heretges. Sort que la mare Loreto ja ens coneix. La mare Loreto!... Per mi, va canviar de nom perquè no li havia agradat mai dir-se Ramona, de noia. Noia!; si encara ho és, per molt que es digui casada; i sola perquè duu l'hàbit i per allò dels vots; tret d'això, està com abans: no s'ha hagut de veure en el que ens veiem les pobres casades com Déu mana. A la Ramona, qui li ho havia de dir? tan esbojarrada, que tot just veia un xicot ja perdía el món de vista; i per culpa de la seva mare, que va pujar-la amb massa llibertat: no pas com a casa, que no gosàvem aixecar els ulls de terra. Ai, sí; Nostre Senyor ens va ajudar sempre... «Sant Nom; vingui a nosaltres el Vostre Sant Regne; faci's, Senyor, la Vostra santa...»; no sé què em passa avui: la faixa m'estreny de pertot arreu... usanta voluntat; així en la terra com es fa en el Cel...; ben clar... les agulles rovellades... i l'esponja sense esbandir... I aquella rialleta pietosa de la Comabella, l'altra nit al Liceu, només per la mica de carmí que se'm va escórrer del llavi de dalt... com si ningú no sabés la crosta d'estuc que duen al damunt, elles. Gràcies a Déu, encara no me n'he de servir; blanca i fina com la primera: quaranta anys, que ningú no m'els endevinarà... i si volgués, encara faria tombar el cap a més de quatre homes... però tant se me'n dona, perquè la meua obligació prou la sé bé.

Em fa l'efecte que estic distreta, avui... i abans d'arribar tard a casa Lewisson, primer no hi vaig, amb la mania que tenen els anglesos de si els catalans sempre fem tard... «El nostre pa de cada dia, doneu-nos, Senyor...»; no sé pas què ho fa que se'ls assegi en els calaixos; distraccions de la Carolina i de la cuinera, seca i groga com un branquilló de canyella; rabiosa, que sembla mestressa i senyora de la cuina; i no gosar posar-hi els peus, de por que s'enfadi! Només em sabria greu que se n'anés, pel «vol au vent»: no per mi; per en Joan, que s'estima més un bon plat que no la seva dona; homes ingrats! «...de cada dia, doneu-nos, Senyor, en el dia d'avui; ...el dia... del dia, prou m'hi agrada el pa, si no fos que m'empatxa, i l'angúnia de l'apendicitis, i de perdre la línia abans d'hora. «I perdoneu les nostres culpes, així com nosaltres perdonem...»; no fem pas res més sinó perdonar, com a cristianes que som i l'Església mana; sense aquest aturador, jo ja fóra morta per culpa de l'enveja de les amigues; que si poguessin matar certes mi-

rades!...; sols amb la rancúnia de la tieta Rosalia, només perquè no s'ha pogut casar... i sempre ens rep amb por, com si fóssim lladres; i ens fa esperar a l'escala, per repassar-nos part darrera les ulleres de la porta. El cert és que la nostra Paulina no la hi duré pas vestida de primera comunió; serà l'única parenta amb qui no complirem; a veure si d'una bona enrabada... família d'aranyes, que per estalviar, fins t'estalvien una paraula amable... Per això va dir en Joan que aquell dia de carnaval, a la batalla de flors llençaven roses lligades amb cordills...

«Perdoneu les nostres culpes, així com nosaltres perdonem els nostres deutors...»; ah, sí!: a tots i de bon grat, fins la Rosina Tell; la perdono, però me'n recordaré sempre de la seva malifeta... amb cara de desmenjada i prudent; qui s'hauria pogut pensar mai que em prenguéssim en Lluís; el varen encaterinar amb l'esquer del gran dot d'ella, mal guanyat, és clar, i les moixaines d'aquella bruixa de la seva mare, que crema com un tió a l'infern, tan ben arrisada la cabellera de panotxa, tenyida amb safra. La ben perdono; ja ha pagat ben car el seu Lluís: jugador, perdulari i dues criatures malaltes... oh, sí!... «i no permeteu que caiguem...»; caure, Déu ens enlliuri; amb una vegada n'he tingut prou; si no arriba a ser en Clara, aquell dia els meus fills quedaven sense mare... Pobre Clara; massa sollicit, sabent que no havia de treure'n res: una senyora tan seriosa com jo... quina manera més delicada d'ajudar-me que m'enfilés amunt del marge... Tot Camprodon a passeig: la pluja: el sol: el fang... l'ajut d'en Clara, dolç; els ulls tristos com si jo fos una animeta que anés sortint del Purgatori... l'estreta de la seva mà, suau... amunt... la tebior de la seva mà, com un coixí... Quina diferència d'en Joan, entretingut a dir galanies a les altres dones, com si jo no valgués més que totes elles. Potser en Joan hauria tingut una alegria de veure'm caure daltabaix del cingle. Els homes són així quan tenen prou d'una dona: i en Clara, amatent, enamorat; els ulls que li brillaven; la mà tèbia que estreny, suau, ferma, no pas com les d'en Joan, aspres talment les d'un manobre... però no... Déu vol el sacrifici... sort que en Clara va anar-se'n, desesperançat, si no, qui sap?... però no... res; les dones com jo sabem què ens pertoca.

Ai, Senyor; encara em distreuria: «els nostres deutors, i no permeteu que caiguem en la temptació...»; temptacions no me n'han pas faltat... en Clara... ulls ardents... mà suau, per l'afalac... puny clos, valent, faria de bon veure engolosit, amb el cabell despentinat i aquella vena que li travesava el front, inflada de gelosia o d'amor: mà suau... braç ferm... pit de boxador i... prou, prou: «que caiguem en la temptació, ans destitueu-nos de qualsevol...»; horror!: mals de l'ànima: mals del cos... mals vergonyosos, com el del nebot de Tarragona, en Josep: disbauxat. No sé com va atrevir-se a venir a casa, amb aquella granellada de mal nom, duta qui sap de quin catau!; i encomanar-nos-la a tots, fins al servei: i aquells bonys de després, que et feien coïssor d'ulls com el salfamunt... «Senyor: de qualsevol mal: Amén...»

Bo; ja tornen a entrar estrangers; gent amb la roba mal engiponada: i encara ens parlen de les modes de fora... dones amb bastó: binocles; homes de bigoti mullat. I gosen passar per davant l'altar major sense fer acatament; pujats com els salvatges. Ves aquell, on va amb calça curta i mitges, i barba de francès, empolsada, que bé li vindria d'anar a casa el matalasser que l'hi refessin... Quin fàstic homes amb barba... i binocles, feixucs, enormes, que no podria aguantar-los ni el puny més ferm... ferm com en Clara... en Clara; que ara entra... i se m'acosta i em posa la mà al damunt, com un que mana, com un enamorat... i jo... jo no ho vull... no gosaria... no puc... si ens veïssim... Clara, que no ens vegin pas...

Ai!; ves que m'adormia!; és que comença a fer xafogor... Déu meu: quins somnis tan estranys. Sort que els somnis no són res: arts del dimoni, per a les persones que es distreuen... i em sembla que jo m'he distret bo i resant el parenostre. Encara me'n quedem per dir un parell. Més valdria que tornés a començar, perquè el que és aquest, de ben poc em valdria... Posada de genolls, no és tan fàcil que em distregui: amb el mal que em fan! Així, cert: com llavors, de petita i no volia creure la germana educanda. Tant de mal que em fan els genolls ara, i prou lleugera que m'enfilava a les reixes de la tanca; collir les roses: els llils: tirar grapat de sorra als aprenents de la fàbrica del davant: riure quan ens deien aquelles paraules horribles amb les boques negres de sutge i les dents blanques; i aquell brodat que em feia venir son, que representava un «país», i que vàrem posar en un quadro: i els tips de plorar amb la Dama de les Camèlies, per entregues, passada d'una noia a l'altra, així per sota dels bancs, d'amagat...

Déu meu, que ja tornaria a distreure'm. I ja fa més de cinc minuts que he entrat. Però els Lewisson que s'esperin una mica. Val més que torni a començar: «Pare Nostre...»

Mac Orlan, via Sud-Oest

Cavalcador de quina *Estrella Matutina*, Pierre Mac Orlan, navegador, al port de Barcelona? Sota el braç, un llibre; blanc, amb lletres negres i vermelles. Sí: NRF. Títol: *La Bandera* (sic) [1931].

La Bandera, exactament: la *Bandera del Cristo y de la Virgen*; quarta divisió de la Legió Estrangera de l'Àfrica espanyola, sota el gonfalo de la qual Pierre Gilieth, protagonista, redimeix una jornada tèrbola de Rouen.

Pierre Mac Orlan, del braç del seu personatge, arriba a Barcelona. S'installa al «quartier chinois». «Rue du Cid-Compèador».

cripció de les proximitats del Port que tant plauen, sembla, a Simon Gantillon, gran caminador de barris baixos. Mac Orlan fa viure el seu protagonista a un *Hôtel des Iles*, del carrer del Cid. Color local? De vegades molt aproximada. Pierre Gilieth sent com uns nenes canten, al mateix carrer del Cid:

Papá! Mamá!
Pequito me quiere pegar!
Por qué?—Por na!

Coneix gent tèrbola i misteriosa. I quan està somicador i trist se'n va a *La Griola*

Pierre Mac Orlan és un gran tocador d'acordió

Potser aquestes dades hauran situat Pierre Mac Orlan en una línia de Francis Carcos impressionables. La novella visió de Barcelona inclou tres capítols; i la ciutat és tancada exactament per un permétre imaginari que segueix les Rambles, les Rondes, el Paral·lel i el Port. Jo no sé pas si Barcelona pot oferir a l'escriptor alguna cosa interessant fora d'aquest polígon. Em sembla que sí. Sempre, però, m'ha cridat l'atenció l'escassetat de descripcions literàries de la nostra ciutat. Deixant de banda les evocacions de la Barcelona vella — Coromines, Llor, Masriera — i les descripcions ramblistes i apatxinesques dels nostres sainetes i dels nostres reporters imaginatius, no existeix una tradició literària de descriptors de costums com tenen, per exemple, Madrid, Buenos Aires o París. Els viatgers passen per Barcelona com per una fita de desencantament de la pandereta — Gautier... o bé teixeixen postals plenes de tòpics industrials — Amicis... o senten, simplement, l'espectacle de les multituds — Rubén Darío — com a signe de la ciutat. D'altres, molts castellans, coincideixen ací, troben Barcelona una ciutat de comerciants nous rics, d'una magnificència insolent, d'un gust esbojarrat de façanes — Baroja, Unamuno, Gómez-Carrillo, Valle-Inclán... Un escriptor jove, en canvi — Huberto Pérez de la Ossa —, ha descrit amb una gran elegància moments novel·listics del nostre Eixample...

Pierre Mac Orlan reincideix en la des-

(sic), plena de mariners negres i de música infernal. La precisió de les dades no és pas del tot reeixida. El vaixell que el condueix a Ceuta es diu *San Jurjo* (sic) i el comandant de la tropa *Don Ferdinand*.

Alguna cosa pagariem, però, perquè tots els *voyages en Espagne* que coneixem tinguessin una fe d'errades tan minsa com aquesta. Al costat d'alguns canaris considerables, Pierre Mac Orlan ens dona una impressió de les Rambles que no és pas massa fidel. Des de la Plaça de Catalunya, on, per cert, anota curiosament la presència del «monument au footballeur inconnu», fins a la Porta de la Pau i l'espectacle del port, la vivacitat i el policromisme de la gran artèria barcelonina hi són ben reflectits.

Amb tot, Barcelona ocupa escassament una cinquena part de la novella. El protagonista de Mac Orlan ingressa a la Legió Estrangera, i, naturalment, el novel·lista ha de seguir-lo. Algeciras, Ceuta, Dar-Riffen són les fites del camí. Després, *La Bandera* es transforma en una novella de guerra colonial que cau més a prop de *Beau Geste* de Warren que de *L'immoraliste* de Gide o de *L'Atlantide* de Benoît. No creiem pas que aquesta nova producció del gran escriptor francès hagi d'afegir nous llorers als que ja té ben guanyats al llarg de la seva intencionada i copiosa obra. Ens ha interessat, simplement, de remarcar la seva presència, per les raons anecdòtiques constatades davant d'un públic català.

GUILLEM DIAZ PLAJA

NOTES I RETALLS

Proust a Alemanya

Segons el crític literari del *Berliner Tageblatt*, la voga de Proust a Alemanya és en plena decreixença. «Quan aparegueren els primers volums de Proust—diu—, el talent d'aquest francès ens semblà més excepcional. Ara ja ens hem adonat del parentiu intel·lectual de Proust amb Robert Musil.» Però què dimoni deu ésser aquest Musil? Només sabem que és austríac, o almenys en les seves obres descriu la vida vienesa d'abans i de després de la guerra. De totes maneres, el crític del *Berliner Tageblatt* ja permetrà que no ens l'acabem de creure.

Jules Romains i la medicina

El Congrés dels P. E. N. Clubs del qual parlàvem la setmana passada, havia estat preparat minuciosament pel P. E. N. Club holandès. Per tal de facilitar les coneixences, cada delegat portava a l'americana una insígnia amb el seu nom, i un fullet repartit als congressistes donava algunes dades biogràfiques sobre els hostes d'honor i els delegats oficials. Excel·lent intenció. Però en la redacció del fullet s'havia esmunyit alguna errada. Així, Jules Romains hi figurava com a «metge remarcable», mentre que Georges Duhamel només hi constava com home de lletres. Segurament l'error és degut al gran èxit de *Knock*.

Theodor Dreiser, lladre

Ja fa un cert temps que l'autor d'*Una tragèdia americana* fa parlar d'ell. I no pas principalment perquè ara hagi publicat el primer volum d'una autobiografia seva (com si la majoria de llibres seus ja no fossin autobiogràfics), sinó perquè és el protagonista dels escàndols literaris públics més notoris dels Estats Units. No fa gaire temps, en un banquet, Dreiser bufetejà Sinclair Lewis, el guanyador del Premi Nobel. Més recentment, Dreiser, que havia venut els drets de l'adaptació cinematogràfica d'*Una tragèdia americana* a la Paramount, ha emprès una violenta campanya contra els que ell anomena «els mercaders de Hollywood». La Paramount havia confiat a Josef von Sternberg la posta en escena de la novella de Dreiser, amb assistència d'aquest

a la presa de vistes. Al cap de pocs dies, es barallava amb Sternberg, deia que de la seva novella n'havia fet un «garbuix imbecil», que no l'hauria escrita si s'hagués pogut arribar a pensar que n'havien de fer una tan estúpida caricatura, i se n'anava de Hollywood.

Però la cosa no havia d'acabar aquí. Dreiser es dedicà a insultar des de la premsa el famós director de la Paramount. Aquest, en un interviu, tractà Dreiser d'escriptor de segon ordre, que només una sola vegada havia estat capaç de «pandre» una obra d'alguna solta i féu al·lusions equívokes sobre certs episodis no massa clars de la vida de Dreiser. Sensació en els medis literaris nordamericans; els reporters unten les màquines i esmolten les estils davant l'escàndol que s'haurà d'armar. Però Dreiser replica, des del *Cosmopolitan Magazine*, amb un article titulat: *Sí, he robat!* Dreiser, presentat la davantera, aclareix les al·lusions de Sternberg: quan encara s'havia de fer un nom en la literatura, essent empleat d'una casa de comerç, havia fugit amb vint-i-cinc mil dòlars de la caixa.

Aquesta declaració tan imprevista ha deixat bocabadats amics i enemics de Dreiser.

EL MÉS GRAN ASSORTIT DE LLIBRES

FRANCESOS

CASTELLANS

ANGLESOS

ITALIANS

els trobareu a l'antiga Llibreria

Francesca 8 i 10 Rambla del Mig

EN VENDA:

Biblioteca d'Estudis Comarcals (Vol. II)

EL PROBLEMA COMARCAL DE CATALUNYA

Tractat per: F. Glanadell. — J. Bofill i Mateu. — A. Rovira i Virgili. — F. Valls i Taverner. — F. Maspons i Anglès. — C. Pi i Sunyer. — Pau Vila acompanyat amb una magnífica carta geogràfica amb colors de divisió comarcal pel Professor PAU VILA

Preu: 6 pessetes

Administració:

Llibreria Catalònia

17, Plaça de Catalunya, 17

GUTENBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utilitatge per les Arts Gràfiques

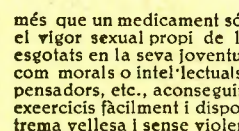
Agullers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la

Neurastenia, Impotència (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, perdua de memòria, vertigens, fadiga corporal, tremolors, dispèssia nerviosa, palpitations, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen esgotament nerviós.

Les Gragees potencials del Dr. Soivré,

més que un medicament són un element essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciència, financers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les Gragees potencials del Dr. Soivré, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per reprendre's sovint i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme, amb energies pròpies de la joventut.

Basta prendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a 5'50 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA. — Dirigint-se i tramitant d'25 ptes. en segells de correu per al franqueta a Oficines Laboratorió Sòhalar, carrer del Ter 16, Barcelona, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament i tractament d'aquestes malalties.

NOVETATS PER AL BANY I LA PLATJA
CAUTXÚ CATALÀ
CORTS CATALANES 615

Sucursals: Ronda de Sant Pere, núm. 12, i Passeig de Gràcia, núm. 127

LES ARTS - DISCOS

Jean-Louis Forain (1852-1931)

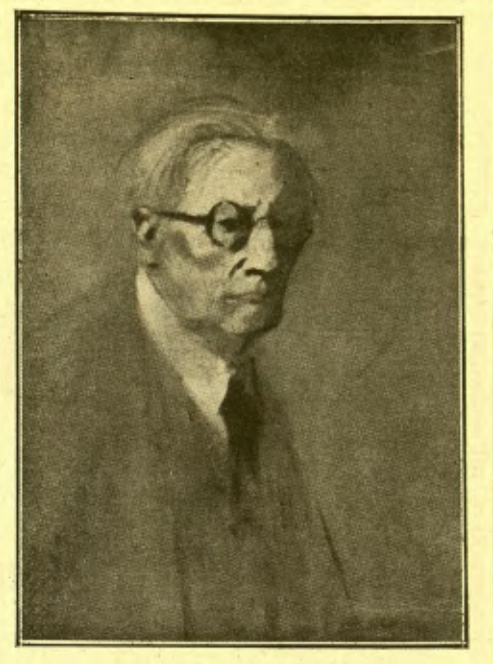
Fou un dels artistes francesos més notoris, més difusament cèlebres. Fou gairebé popular, a desgrat del seu antipopularisme. Fou cèlebre com a caricaturista, i mig cèlebre en tant que pintor. Però no fou pintor ni caricaturista. Fou més aviat un admirable croquiista, un génial croqueur, segons frase necrològica del seu admirador Sem, que, en qüestió de caricatures, sap el que diu. Sem admirava Forain, i Forain admirava Sem. Forain admirava Sem perquè el que més l'engrescava en l'art de la caricatura, per a ell art particularment creat (i que hauria volgut per a si mateix), era el retrat de caràcter, el retrat mig caricaturesc, el que els francesos anomenen *portrait-charge*, gènere en el qual Sem excel·leix, com tothom sap.

Forain no aconseguí la celebritat, que a París porta per torna la fortuna, fins als primers anys del segle present, després de més de cinquanta d'esforç i de *vache enragée*. Aquesta celebritat comença després de la publicació del seu àlbum titulat *La Comédie Humaine* i amb la publicació de les seves caricatures al setmanari parisenc *Le Rire*, i es consolida amb la seva col·laboració al quotidià *Figaro*. Aquestes caricatures, una per setmana, que publicava Forain al diari reaccionari i aristocrata, són certament el millor de la seva producció; i ho són el mateix per la solidesa del dibuix, per la gràcia i majestat de la composició, que per la mordacitat de les llegendes. Forain aconseguí la celebritat més aviat per raó d'aquesta mordacitat que per raó del seu talent de dibuixant, que és molt gran. No obstant, les llegendes verament agudes foren escasses en l'obra de Forain. Abunden les que no tenen gaire intenció i les que tenen molta intenció, sovint molt mala intenció, però sense percussió. Es cita sempre, i amb èxit, aquella caricatura contra la República abandonada de l'avantguerra, on l'artista la representa com una cocota estovada i rebregada que en una taula de cafè prepara l'aperitiu; dos homes se la miren des d'una taula pròxima, i un d'ells diu: *Qu'elle était belle sous l'Empire!*...

Forain s'havia convertit, ja era ric i no es freqüentava sinó amb militars, aristòcrates i jueus milionaris. Darrerament adhuc volia dedicar-se a la pintura religiosa, però el cel no l'hi ajudava. Ell es planyia que ja hagués trobat la composició, però que no arribés a trobar l'expressió de les figures. Mai, però, no trobà en cap composició l'expressió de les figures: aquestes són sempre esbossos, sense fesomia, sense ulls. Forain seguí essent tota la vida un gran croquiador a la manera del Rembrandt croquiador. Hi ha diferència, certament, entre el geni de l'holandès i el del francès; però tanmateix no serà potser exagerat d'atorgar, amb Sem, la categoria de genial al bocetisme de Forain. La diferència és de força, de voluntat i d'espontaneïtat. Forain no era artista de feliç i fàcil producció, com Rembrandt: era premios, per a reeixir un dibuix li'n calia fer cent. Tampoc no sabia del cert el que volia, ben al revés de Rembrandt, que partia sempre d'una voluntat

ferma i vident: Forain feia dibuixos que no sabia el que serien, i després hi posava la llegenda que ells mateixos suggerien. Solia dir que, un cop llestos, escoltava els seus dibuixos. I així mateix pel que fa a les seves pintures, les quals feia continuament fins al punt que la composició definitiva no tenia res de comú amb la inicial.

Debutà com escultor, al taller de Carpeaux, i sempre més portà la marca de l'escultor. Els seus dibuixos foren dibuixos d'escultor: sentiment de masses i volums, sentiment de la llum modeladora, brutalment modeladora. És una llum teatral i fantas-

Forain, per ell mateix

màtica, com la de Rembrandt; però així com Rembrandt illumina amb efectisme determinades zones de les seves composicions, Forain només illumina així mateix, sovint capriciosament, uns escassos volums, un cap, un front, una mà, un tros de moble. La resta sol ésser garbuix i tapabruts. En els seus dibuixos també sovint abusa del tapabrut. Exemple colpidor n'és aquella caricatura tan celebrada, titulada *La borne*. És una caricatura de guerra que representa una *borne*, un pedró de carretera que porta gravat el nom de Verdun. Al peu de la *borne* s'apilota una milionada de cadàvers de soldats alemanys. En realitat, només hi ha un sol soldat alemany mal dibuixat; la resta és un garbuix sense cara ni ulls, adhuc sense composició.

En la manera d'illuminar i en el color de la seva pintura Forain s'aparenta a Daumier, al qual admirava. Però així com el dibuix d'aquest és curvilini i vermicular, el d'aquell és rectilini, angulós i tallant. Hi ha potser més traça i més gràcia en l'art de Forain que en l'art de Daumier; però hi ha arreu del món artistes molt superiors a ambdós que no han fet parlar tant. A França mateix, un imitador de Forain, Hermann-Paul, li és superior des de molts punts de vista; i ningú no ho veu. Les caricatures, també agres, també tristes, d'Hermann-Paul, tenen més moviment, més expressió, més vida que les de Forain. Aquests dos grans artistes són com els innovadors d'un nou art que podríem anomenar: il·lustracionisme tràgic del sarcasme; i és al gran art ço que a la gran literatura és l'assaig. És una caricatura que no fa riure.

Forain no hauria pogut il·lustrar un llibre, no pogué mai pintar un quadre, no fou caricaturista, no fou tampoc un gravador d'altura. —I doncs, què fou Forain? Fou un sarcàstic, un home agre, agre, amb un gran talent de bocetejador per a croquisar l'amargor que el món, la seva societat i ell mateix li suggerien. Forain fou, com Picasso, un artista genial que, per raons que no cal era escatir, no pogué valer-se sinó a mitges i a contracor del seu geni. Les seves darreres paraules ho confirmen: «No he pogut fer el que volia!» I admirava Ingres i Degas, que havien anat fins al capdavant de llur voler d'artistes.

JOAN SACS

LA MODA ACTUAL

S'inicia la regressió?

Acabada la projecció del film d'avantguerra, s'encengueren els llums de la sala. A costat nostre, dues dames — galtes roges i ulls brillants de tant riure — apunten a la conversa:

—I com anava vestida la gent d'aquella època!

Algú deixà anar la reflexió:

—D'aquí vint anys es riuran també de la nostra roba!

La sentència posà serioses les noies. La vanitat de l'època, una de les més gratuïtes, és també una de les més arrelades. Dificilment hom es fa càrrec de l'accidentalitat de tot el que avui ens preocupa. I no ens fa gens de gràcia preveure que els nostres descendents es riuran de les coses a les quals atorguem nosaltres tanta importància.

Per això la visió d'aquests films d'avantguerra constitueix una lliçó: dia vindrà en el qual la nostra elegant indumentària provocarà les rialles del públic reunit en una sala del 1950.

Es així com discorre la lògica, recolzada en la tradició. Els seus arguments semblen incontrovertibles. No obstant...

Hi ha algú capaç d'imaginar les característiques de la moda futura? No s'hi val a dir que també vint anys en rera ningú no hauria previst quines serien les formes que pendria la indumentària actual. Deixem detalls i accidents de banda i mirem quina ha estat la línia evolutiva de les arts del vestit. Ha dominat i ha triomfat sempre la tendència vers la simplicitat. Un desig d'eliminar complicacions ha estat l'esperó, potser inconscient, dels creadors de la moda. Es obvi declarar que la darrera etapa d'aquesta tendència a la simplificació seria el nu absolut, o bandejament de tota vestidura. Doncs bé: posats en aquesta línia evolutiva, actualment no hem arribat ja al final? Naturalment que els nudistes integrals són en minoria... Però els nostres dies són els del triomf del nu; al music-hall, a la platja, als camps d'esport... I en la vida corrent, el mínim de roba; o sigui el nudisme en equilibri—o en lluita—amb la moral.

Justifiquem les nostres asseveracions, tot reprenent la pregunta: hi ha algú que pugui capir la forma dels vestits en el futur? Si s'accepta la nostra teoria de la simplificació constant i progressiva, contestem resoltament que no.

Tornem al cinema. La imaginació de tots aquells que han filmat fantasies o visions del futur, ha topat i ha fracassat en la indumentària. Recordem *Metropolis*, 1920, etcètera. L'escenografia era sorprenent. La inventiva de l'autor havia simulat perfeccionaments tècnics i novetats científiques. Les cases eren dotades de comoditats meravelloses, els mitjans de comunicació—en la fantasia de l'autor—s'eren desenrotllats extraordinàriament... En canvi la indumentària dels actors era igual que la nostra. O ben al revés, era marcada per la regressió, i en lloc de sincronitzar amb les novetats i perfeccions filmades, es distingia per la seva incomoditat i manca de gràcia. Esmentem *Caligari*. Uns decorats pseudo-cu-

bistes, al voltant dels quals es movien els actors abillats amb uns vestits de la millor època romàntica.

D'aquesta incapacitat d'imaginar una moda millor, en deduirem que l'art del vestit travessa avui un dels seus períodes més brillants. Avança, i de molts anys, un grapat de manifestacions actuals. Emmarquem un home i una dona elegantment vestits, dins de qualsevol pastitxo estilístic que encara prodiguen els nostres arquitectes, i

Model actual, de regust d'avantguerra

veureu quin contrast més extraordinari que en resulta.

No volem pas concloure que la moda hagi trobat la seva forma definitiva, i que d'ara endavant restarà més o menys estacionada. Sentar això seria desconèixer la constant inquietud que rosegua l'home... i sobretot la dona. La moda evolucionarà, quin dubte hi queda! El que sí gosem dir és que les seves formes futures no superaran, estèticament i pràcticament, les formes actuals. La sageta llançada per l'arc toca avui el seu punt més elevat. Som en el moment just en el qual va a iniciar la davallada. En els hipòdroms de Longchamp i d'Epsom—les més sensibles antenes de la moda—, les dames han ressuscitat en llurs robes les formes complicades i han mostrat una predilecció pels ornaments, els brodat i les plomes. És la regressió que comença.

Posats en aquest camí, i essent com és variable l'ideal estètic, potser sí que en les futures sales de cinema els elegants a la page es riuran dels vestits de les stars contemporànies nostres: tan *souples*, tan senzills i, sobretot, tan acordats amb l'estètica permanent, que indubtablement és la que senyala el cos humà. Potser riuran; però deixeu-los riure: posats ells i nosaltres davant l'eternitat, veuríem ben bé qui és el que riuria el darrer.

ANDREU A. ARTIS

Discos diversos

Els programes de discos, en arribar l'estiu, es ressenten del que podem anomenar música seriosa, puix l'ambient convida més a fer rodar un disc de música alegre que no requereix capficar-se massa per a escoltar-lo. Aquest any, a més a més, hi ha els discos que contenen marxes, himnes i d'altres que la situació imposa, i tot això fa que els apartats de música instrumental i simfònica siguin ben migrats.

Malgrat això, al programa del mes trobem obres de l'alcada de la *Cantata* número 4 de J. S. Bach, que interpreta l'Orfeó Català amb la seva forma excelsa i única. Heus ací una obra que ha d'arribar fins al més profà, que potser no podrà valorar-la i comprendre-la, però necessàriament l'ha d'impressionar la seva grandesa. Aquestes obres, que no sovintegen en els concerts per motius ben diversos, però tots inexplicables aquí on abunden entitats corals amb preparació per a cantar-les, precisament per aquesta grandiositat és difícil que s'amotllin al disc, però amb els mitjans actuals s'obté una edició d'aquests tres discos que contenen aquesta obra, força acceptables, i que tindran l'avantatge de recordar les darreres audicions d'aquesta obra donades fa poc aquí.

D'altres discos hi ha encara que pertanyen a un altre gènere. En música instrumental cal recomanar el que omple el guitarrista Segovia amb dues obres força estimades, la *Serenata* de Malats i el *Nocturn* de Torroba. De l'obra de Malats se'n fa un abús lamentable; l'estar construïda a base d'una línia melòdica fortament evocadora, fa que la prodiguin amb més o menys fortuna tots els sextets de cafè. Aquesta transcripció que ens fa sentir Segovia amb el seu art exquisit, pot servir en certa forma de rehabilitació.

De música dramàtica hi ha dos discos omplerts per artistes ben coneguts: Tibbet i Pertile. El famós baríton Lawrence Tibbet, que aquí va arribar amb el cinema sonor, canta el conegut fragment del primer acte del *Barbero*, *Largo al factotum della città*, en una forma que ens era completament desconeguda i encara podríem atorgar que els seus mitjans vocals no estan d'acord amb el ritme d'aquest fragment de Rossini. Més encertat sembla cantant el fragment d'*Un ballo in maschera*.

El tenor Pertile canta un fragment de *La Bohème*, que tot i ésser de Puccini té la delicadesa i gràcia melòdica més estimable que la del fragment de *Maria*, òpera que decididament cal arrearçar i a la qual no pot rehabilitar ni l'extensa i perfecta veu d'aquest artista.

També el tenor Fleta ha volgut associar-se a les manifestacions del canvi de situació, interpretant *La Marsellesa*, i efectivament, el resultat és satisfactori, ja que té una veu que s'amolla a aquesta música vibrant. En canvi les notes alegres de l'*Himne de Riego* són més per a sentir-les per una banda que no per a cantar-les, però així i tot l'artista, treient el ritme accelerat a què estem acostumats a sentir aquesta *Marxa*, en treu el millor partit.

J. G.

- ***
- J. S. Bach. — *Cantata* núm. 4. — Orfeó Català i Orquestra. — C.^a Gramòfon. — AB 690-691-692.
- Malats. — *Serenata*. — A. Segovia. — C.^a Gramòfon. — AA 198. — *Nocturn*. — Torroba. — *Idem* id.
- Rossini. — *Il Barbiere di Siviglia*. — L. Tibbet. — C.^a Gramòfon. — DB 1,478. — Verdi. — *Un Ballo in Maschera*. — *Idem* idem.
- Puccini. — *La Bohème*. — A. Pertile. — C.^a Gramòfon. — DB 1,479. — *Flotow*. — *Maria*. — *Idem* id.
- La Marsellesa*. — M. Fleta. — C.^a Gramòfon. — DA 1,203. — *Himne de Riego*. — *Idem* id.

URODONAL

treu el dolor de ronyons perque dissolt l'àcid úric

Estic satisfet del resultat obtingut amb URODONAL en tots els casos en que està indicat.

DR. DOMINGUEZ RODRIGUEZ
Catedràtic de la Facultat de Medicina de Sevilla

GRÀFIC INDICADOR DELS LLOCS A ONY ES LOCALITZA EL REUMA

FEU FER ELS VOSTRES GRAVATS EN LA

Unió de Fotogravadors

Casanova, 160-162 : Telèfon 77406

NOVETATS EN CAMISES

FITO

BARCELONA

Jaume I, 11
Telèf. 11655

TRES CARICATURES DE JEAN-LOUIS FORAIN

—Quan vols que te'l torni a portar?
—No t'ho puc dir: a l'amic que tinc ara no li agraden les criatures.

L'ESCOLA DELS VELLLS
—Ara que hi penso... M'he descuidat de dir-te que tinc un marit... i que vindrà a sorprendre'ns.

LA FI D'UN FLIRT
—Els burgesos no comprenen que de vegades un té necessitat de cent francs.

MIRADOR TURÍSTIC

ELS FERROCARRILS

Continuant el que dèiem la setmana passada sobre els ferrocarrils, parlarem d'un aspecte dels trens que corren per aquest país.

Les Companyies ferroviàries espanyoles estan dirigides per organismes tan caòtics, que ni les mil queixes ni els centenars d'articles que es publiquen arreu de la península demanant reformes, han pogut desvetllar-les de la seva letàrgia. Fem avui, doncs, el trist paper d'aquell que crida sabent que no és escoltat. A la vetlla d'unies Constituents, que han d'estructurar l'alta direcció dels ferrocarrils, una Secció de Turisme té l'obligació de parlar-ne de nou.

Quantes vegades un hom s'ha dirigit a la direcció d'una de les nostres Companyies ferroviàries, proposant l'adopció de modernitats o reformes en les línies o organització total, invocant que arreu del món són admeses i seguides i àdhuc demostrant que amb llur adopció la Companyia se'n beneficiaria econòmicament, ha sentit com a contesta, fins ara, aquesta cantarella, «Sí, senyor, sí; té tota la raó, els nostres tècnics ho han estudiat i han dit que era convenient i necessari; però faci's càrrec que és tan complicada l'organització d'una Companyia de ferrocarrils que és impossible portar-ho

a la pràctica.» Aquesta ha estat la resposta quan s'ha demanat que possessin vagons de segona classe en els expressos, que aquest parésin a Caldes de Malavella, en lloc de l'Empalme.

Quant se'ls ha pregat perquè establissin serveis ràpids i directes en les línies de l'interior, o demanant que organitzessin trens especials per facilitar l'anada de la gent a una festa popular que es celebra en una enclotada, un hom ha rebut una resposta per l'estil.

En l'avant-projecte que s'ha donat a conèixer de la Constitució Espanyola, es parla de qui tindrà l'alta direcció dels ferrocarrils, i consigna clarament la intenció de centralitzar-la. Potser hi hagi moltes raons de caràcter econòmic o polític que ho recomanen. Però una cosa crec d'interès per a Catalunya en aquesta qüestió: obtenir que els estats o autònoms puguin per ells mateixos (desglossant de les facultats del govern central) obligar les Companyies ferroviàries a adoptar aquelles mides que sense ésser perjudicials a l'interès general, són, pel caràcter especial d'una regió, d'interès turístic, com és ara establir els vagons de segona classe en els expressos que van i vénen de França.

Jo voldria que fos possible.

LLUÍS MUNTANYOLA

**Balneari
de
CARDÓ**

(PROVINCIA DE TARRAGONA)

Altura: 650 metres sobre el nivell del mar

Temporada oficial: 24 de juny a 24 setembre

Nou propietari: SALVADOR SAMSÓ

Direcció: FELIX BARGUÑO

Prodigioses aigües, les més nitrogenades i arsenicals d'Espanya. Malalties dels bronquis, pell, budells, neurosis i diabetes.

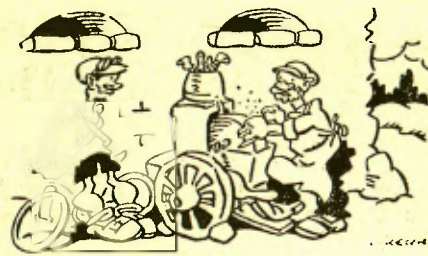
Situació meravellosa, clima sec, establiment rodejat de bosc. Pensió completa des de 15 pessetes.

Habitacions des de 4 pessetes

Xalet per a famílies

Tots els dies auto a Cardó a l'arribada a Mora la Nova, del ràpid sortida de Barcelona a les 8.27 matí.

Referències: S. SAMSÓ, Pòrtic Mercat St. Josep, 4 - Teléf. 18235 - De 4 a 8 tarda Farmàcia Garreta, Rambla Catalunya, 81 "La Ideal Samaritana", Arcs, núm. 10

—Jo també he donat la volta a França... pedalejant amb un sol peu.

(Le Petit Journal, París)

LES PERSONES ENDREÇADES

—Julietta, on has posat el cendrer?

(Punch, Londres)

A MONTSERRAT EN AUTOMOBIL

Servei diari i sense transbordaments. Sortida **Plaça Universitat**. SERVEI POPULAR. Sortida de Barcelona: 6'30 matí. Anada i tornada, inclòs Timbre de l'Estat.

8'75
Ptes.

SERVEI REGULAR. Sortida de Barcelona a les 8 del matí, bitllet d'anada i tornada, 12'30 ptes. NOTA: Les tornades són vàlides per al dia que es desitgi. - Per encàrrecs i bitllets: **Rambla de Catalunya, 52, pral., Teléfon 10232.**

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

**INFORMES
I PRESSUPOSTOS GRATIS**

COMPANIA TRASMEDITERRANEA

MADRID: PLAÇA DE LAS CORTES, 6. - BARCELONA: VIA LAIETANA, 2

Serveis regulars de vapors comercials i correus entre la

Península, Balears, Nord d'Àfrica, Canàries, Guinea Espanyola

LÍNIA RÀPIDA DE GRAN LUXE

BARCELONA-CADIZ-CANÀRIES

Sortides setmanals els dissabtes, a les 12 hores. Efectuaran els serveis les modernes motonaus CIUDAD DE SEVILLA i CIUDAD DE CADIZ

Línia comercial amb escales en tots els ports de la Mediterrània, Nord d'Àfrica i Canàries.

Sortides quinzenals el dijous.

LÍNIA RÀPIDA DE GRAN LUXE BARCELONA-PALMA DE MALLORCA

Sortides tots els dies (llevat els diumenges) de Barcelona i Palma, a les 24 hores per les modernes motonaus

'CIUDAD DE BARCELONA' i 'CIUDAD DE PALMA'

Serveis regulars entre Tarragona, València, Alacant i Palma de Mallorca i entre Barcelona i Mahó

LÍNIA RÀPIDA REGULAR ENTRE ESPANYA I TERRITORIS DE GUINEA ESPANYOLA (Fernando Poo)

Sortides el dia 15 de cada mes amb escales a València, Alacant, Cartagena, Cadiz, Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Rio de Oro, Monróvia, Santa Isabel, (Fernando Poo), Bata Kogo i Rio Benito, pels vapors

'TEIDE' i 'LEGAZPI'

LÍNIA RÀPIDA REGULAR ENTRE BARCELONA I VALÈNCIA

Sortides de Barcelona: dilluns i dijous, a les 20 hores.

Sortides de València: dimecres i dissabtes a les 19 hores

Servei prestat per la motonau

'CIUDAD DE VALÈNCIA'

Primera: 32'50 pessetes; Segona: 21'50 pessetes; Tercera: 10'00 pessetes.

Servei ràpid setmanal

Mediterrània-Cantàbrica

Amb escales a tots els ports. Sortides tots els dimarts.

LÍNIA REGULAR ENTRE BARCELONA, ALACANT, ORAN, MELILLA, CEUTA, MALAGA I VICEVERSA

Sortides de Barcelona tots els diumenges a les 8 hores.

Servei comercial entre la Península, Nord d'Àfrica i Canàries, amb escales a tots els ports de la Mediterrània

Sortides quinzenals

SERVEIS DIARIS ENTRE MALAGA I MELILLA

DELEGACIO DE LA COMPANYIA A TOTS ELS PORTS

Un gran moment en la vida d'un habitant de Chicago: un agent l'ha pres per Al Capone.

(Judge, Nova York)

ANUNCIANTS...!

Una moderníssima organització completa en publicitat

Pel·lícules de dibuixos animats

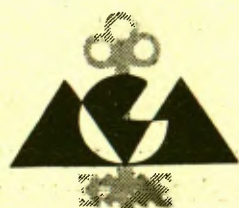
mudes i sonores - patent num. 121288 - aplicades al servei de la tècnica publicitària, us l'ofereix:

"AGENCIA GENERAL DE ANUNCIOS"

Vostres productes poden ésser propagats amb èxit segur per tota la **Regió Catalana i Illes Balears**

200 cinemes en ciutats i poblacions de categoria

BARCELONA: Fontanella, 10, 1.er, 2.ª - Tel. 16606

Avinguda Menéndez Pelayo, 85, 1.er: MADRID